

Burdanu mez 2

derslik

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni

*Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Əhməd Cavadındır.*

Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadırız!
Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa!

Minlərlə can qurban oldu,
Sinən hər bə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu!

Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət
Sinəmdə tutmuş məkan!

Namusunu hifz etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!

HEYDER ELİYEV

AZARBAYCAN RESPUBLİKACO ÜMUMMİLLİ LİDER

ADIGÖZƏL HACIYEV

Ümumi təhsil müəssisələrə 2-ci sinifə

Budanu mez

fənciz bədälə derslik

© "Şərq-Qərb" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi
info@eastwest.az və derslik@edu.gov.az
elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.
Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!

ŞƏRQ-QƏRB

Mündəricat

1 Aile nə mekteb

1. Suftəki ders	6
2. Yö mekteb	8
3. Ya aile	11
4. Ya k'ul	16
5. Zo vatan Azərbaycan	20
6. Şuşä	23
7. Qehreman Qalib	26

2 H'ari şivi, xarap' şivi?

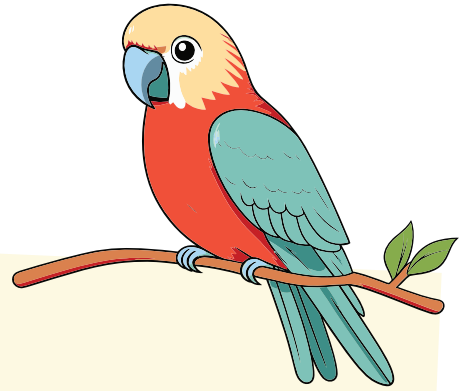
1. Dialoq	28
2. Q'ab nar	30
3. Sozogulä darya	34
4. Duz ç'el	37
5. Pitindovor kuçägi	40

3

Yö mänevi deyerber

1. Dialoq.....	42
2. H´azız dust	44
3. Tutuquşu.....	48
4. İlço quşri	53
5. Xazri	55
6. Novruz.....	58

4

Yez tabh'at yıkäci

1. Dialoq.....	61
2. Müşahidece güre inşa yezmi si´i.....	63
3. Yasemenco dār.....	65
4. Bağban ç´idxosor	68
5. Mişerber	75
Luğat.....	78

1

Suftäki ders

H'araq'ar

- 1 Şikilce şî tesvur sî'irivi? Halci rengimbekir istifade sî'irivi?
- 2 Vin vö mekteb tesvir sü'ürde.

H'araq'ar

3 Şikil təsvir sifirde, şikilce güre dialoq qurmi sifirde.

Suxus'u nä Yazi

4 Yiväcär duz suxodä, duz yezmi si'irde.

mekteb, mektebco giric, məh'lim, şagird, h'ayel, kitab, dəftər, sinif, yazıco taxtə, xerite, parta, çente, qələm, karandaş, sinifkom, elaçi, şagirdco gündelik, sinifco jurnal, nıbəçi

2

Yö mekteb

H'araq'ar

- 1 Şikil tesvir si'irde.
- 2 "Mektebce" mövzucä mik'esti dialoq qurmi si'irde.

Dialoqcä tur: "Mektebce zo säd yığ"

3 Metn duz suxod .

Y  mekteb t n urt c vi. Ad ku  gi, ham ma geni  cıgac  vi. Y  mekteb  ubud mertebeluvi. A   mertebece yem kxan , direkturco uta , qarovulco mente e, idmanco zal, tarixco muzeyi.

Y  idmanco zal lah ki geni . Yin ive c rebec re uyunber, idmanco h ar k t r si iri.

Muzeyce y  Vatanco tarixce bar c  mara lu materialber vi.

 kinci mertebece sinifero uta  r, s d mik e ma fenbo kabineter vi.    nc  mertebece laxa a sinifera suxus undo sinifero uta  r, axt zalı vi. Axt zalıce mara lu mah r k rber yoru uri. Y  mektebce dıxdıx ziyalirbezin,  ehidero ailerbezin g r   er te kil si iri. Y  mektebco giroc cıga nı vi.  ve lah kice d rimber vi. Suncu t r fc  ma lah kice giliber qah avi.

V zıla s d nıb  yin mektebce dax  r  si iri. Y  boh lund zın sinta yin nı mekteb temis s   ye i tirak si iri. Y  partarbe, y  ust ulbe h adid g rd qoni, dib ekeriz x  d yus uri, yazıco taxt  temis si iri.

Suxus u

- 4 Metnce  ekir h abaraq ari?
- 5 Halci sualcız metncer cu ab q axu d    ra?

- A) Y  mektebco giroc cıgace  i vi?
- B) Y  mekteb halci ku  c vi?
- C) Yin dax  r ce  i si iri?
- D) Axt zalıce  i yoru uri?

- 6 Vez has  r,  a g recek mektebce gira lah kice d rimber qah avi?

7 Yivä ç'elbez eksine mənə veh'ı ç'eliber q'axudä.

Laxa → ?

boh'lus → ?

Lah'ki → ?

H'apxus → ?

8 **Daxçärä** ç'elo mənə izah si'irde.

9 Metnce mezmun qavaqhadä.

H'araq'ar

10 Agäm vin vö mektebce şikil yunu säbkänäbägäm, vin ac vö halci h'azız-girami eşyacızın yus'uvni?

11 Vin vö mekteb tesvir sü'ürde, ad metnce yivä mekteb-cizin tutuşdurmi sü'ürde. Alahi cah"atär q'axuci? Bäs uxşäri cah"atär halciceri?

Yazi

12 T'ik'ro cıgacä hazetiri h"arifer eyede.

m...teb, mer...ebe, dax...ärä, gi...ic, bo...lus, mə...lim, h'a...el,
mi...es, ku...ägi, hal...ic

13 Aç'a mövzurbekir säd qöröçh"ür nı mik'esti inşə yezmi si'irde.

1. "Zo duğmä mekteb".
2. "Zäs zo mekteb şimä ürqhü yukocni?"
3. "Agäm zın usta säx'acinäbägäm, yö mekteb halmä qirvivni".

3

Ya aile

H"araq'ar

- 1 Şikilce irqhicer tesvir si'irde.
- 2 Şikilce güre dialoq qurmi si'irde.

Dialoq qurmi si'iyiz plan:

Şikilce güre sualber h"azırlemi si'irde (*Udur tuvi? Unur şisi'iravi? və s.*)

Sualbö cuğab yutuxdä (*Udur didevi. Anır televizorcoxun irh"aravi*)

3 Metn intonasiyacızın suxodä.

Ya aile boh'lus däb. Ya ailece yuq'ur idmi vi: adä, dide, zın sär mä şid. Ya adä proqramçıvi. Anız ugo sanh'at lah"ki yıkäci. Ya dide uni-versitetce Azarbaycance mezo mäh'lim işlemleri yırx'äravi. Ya didev-on teleberbezin asantuvälcızın mez q'axus'u başär si'iri. Ya didox lah"kice yetirmerber vi. Ya dideri ugo yetirmerbezin fexir si'iri, ando har h'ari kıda nuğa yırx'äri.

Kıdaxan yö dersimbezin məşğul yırx'äri. Zox ısnäq'ad yaş vi. Zın 6-ci sinifce suxus'uravi. Zox fotoaparat vi. İyezın şikil yunuyekir zäz h'az h'aşxarı. Zın za şıyezın suncu mektebce suxus'uri. Anır do-qquzuncu sinifce suxus'uravi, dersina elaçıvi. Za şıyeri buş vaxtim-be lah"kice bedii kitabär suxus'uri. Zın dersimba çetinuval yinde za şıye kumäkci müraciet si'iri.

Zäz ya aile lah"ki yukäci. Ya aile lah"ki mehribani.

Mäh'limcir hemişe yu'uri ki, aile k'ibe cemiyyeti. İyo h'urän çoğorcız, kıdärber uğurlu yıx'ärcız gerek pitinciber çalışmi yıbkär.

4 Yivä şikilber metnce halci cıgacızın duz qaşxari?

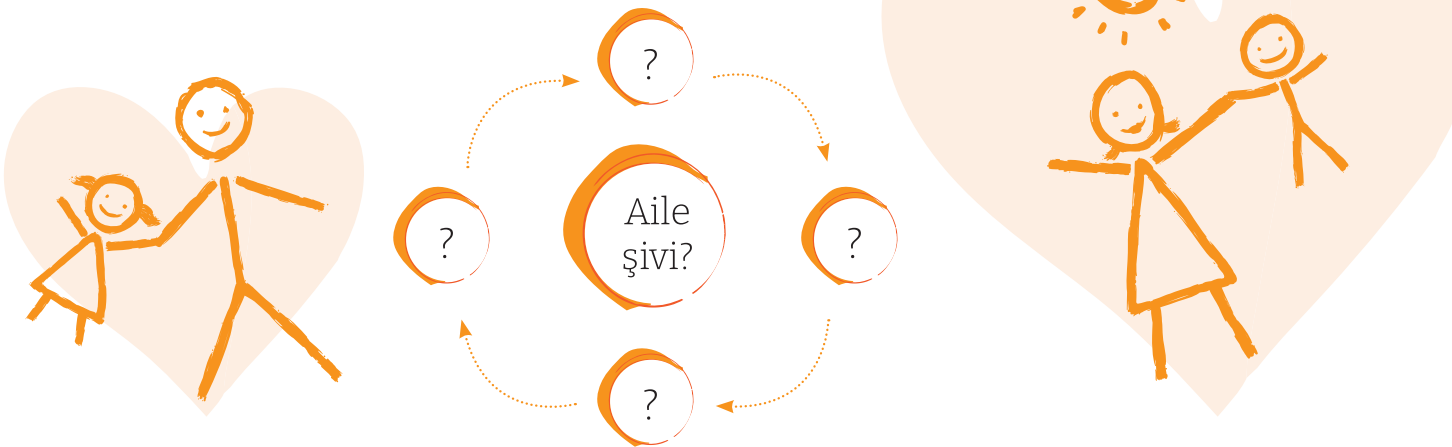

Suxus'ı

- 5 Metnce çekir h"abaraq'aravi?
- 6 Sualbekir metnce halciyez cuğab dâb?
- A) Za şiyeri neçenci sinifce suxus'uri?
- B) Şımat'ı aile k'ıbe cemiyet h"isab yux'ori?
- C) Ya dido pişe şivi?
- D) Bedii kitabär hanır lah"ki suxus'uri?

- 7 Sxem yin päsär si'irde.

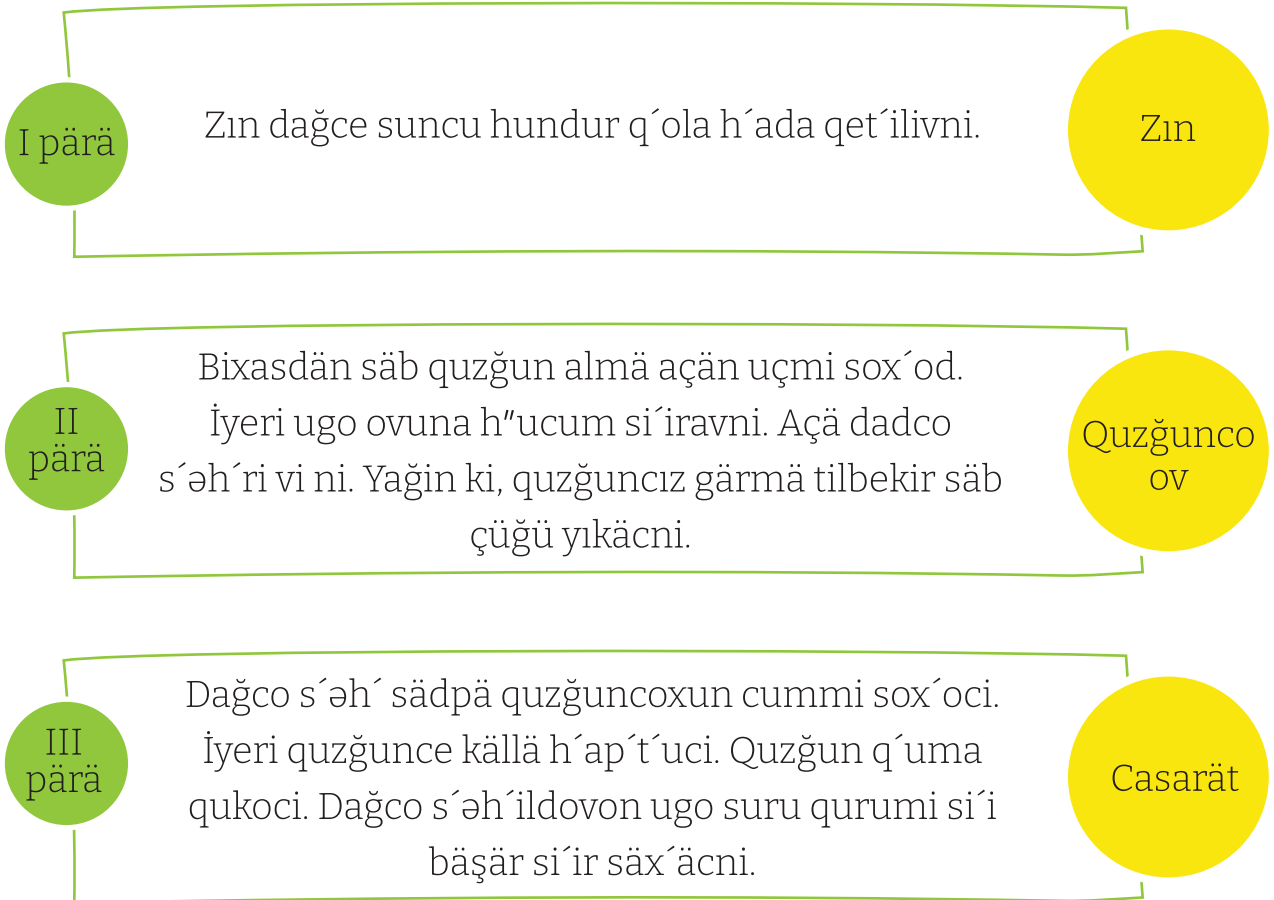

- 8 Metnce ugunda ailece baräcä h"araq'ar tuvi?
- 9 Vez h"as'är, şımat'ı ailece veh'icber pitinciber gerek suncu fikirce, suncu reyına yıbkär?
- 10 Metn pärärbe öq'öde. Har päräcız tur yutuxdä.

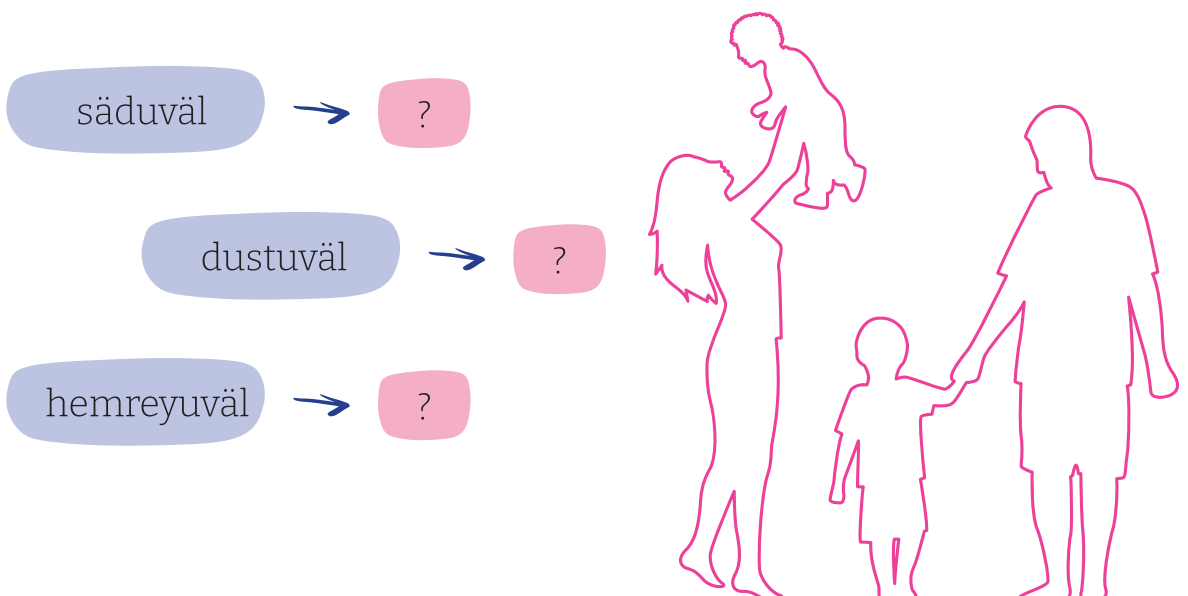
Çeşne:

Zın dağce suncu hundur q'ola h'ada qet'ilivni. Zın xah'urän irh"aravni. Zıvã quzğunber uçmi yıx'aravni. Bixasdän säb quzğun almä açän uçmi sox'od. İyeri ugo ovuna h"ucum sı'iravni. Açã dağco

s'əh'ri vi ni. Yağın ki, quzğuncız gärmä tilbekir säb çügü yıkäcni. Dağco s'əh' sädpä quzğuncoxun cummi sox'oci. İyeri quzğunce källä h'ap't'uci. Quzğun q'uma qukoci. Dağco s'əh'ildovon ugo suru qurumi si'i başär si'ir säx'äcni.

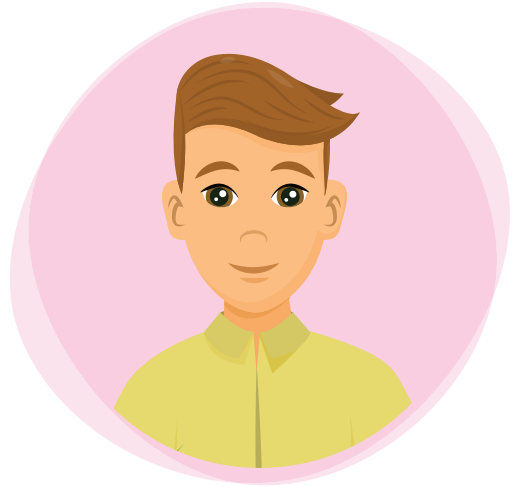
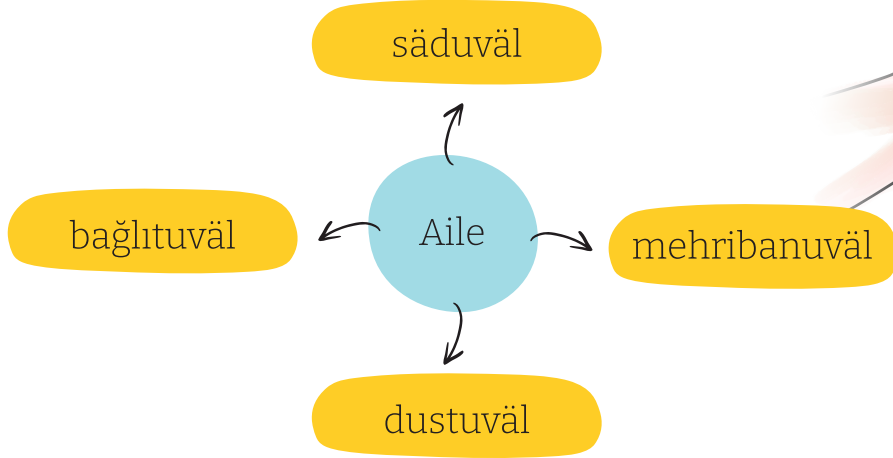

11 Ç'elbo mənə izah si'irde.

12  kilbez tur yutuxd , ac ra x susiyyeter yezmi si'irde.

 e ne:

Yazi

13 Vez ix'e  'eliber yezmi si'irde.

14 "Ya aile" yu'u metn tertib s ' rde.

Plan:

1. Ailece bar c  g tre mah'imat
2. Ailece veh'icber
3. Ailece q'os  veh'i m nasibet.

1 Metn intonasiyacızın suxodä.

Ulu k'ulco tesvir metncizin duz
qaşxari? Vez acära halci alahi
cah"atär itxaci? Bäs uxşäri
cah"atär şı vi?

I pärä

Ya aile sädmertebelu k'ilcä
yeşemi yıbkäri. Ulu k'ul ya
adäri täzä qırveci. Q'ab vüz
yux'ora ki, yin täzä k'ulce
kuşmi säbkäci. Ya täzä k'ul
mat'ım geniş, kuçägi, ham ma
rah"ati.

Yo k'ulcox yuq 'ub utağ, säb
metbex, säb mä h'amam vi.
K'ulcä h'abeç'i boh'lus, ham
ma geniş iyvancäri. Iye q'osär
metbexcoxun qapu eçilmi
yix'äri. Sağ täräfcä ham yo,
ham ma yo boh'lundo utağäri.

Memenco utağ metbexco
bodävi. Ive mebel, divan,
kreslo, televizor vi. Yin ra-
h'amqarä televizorcoxun sinta
irh"ari, yin irh"a cizgi nä bedii
künorber müzakire si'iri.

H'azız dustimer! Vin yece
memen quştä! Qübküde vez
irqhira ki, ya k'ul şımä kucägi,
ham ma rah"ati.

Suxus'ı

- 2 K'ul çaz lazımı?
- 3 Metnce q'anik xet yivini cümleba veh'i eşyarbo reng nä forma tesvir si'irde.
- 4 Metbex çaz lazımı? Metbexce baräcä 3-4 cümle yezmi si'irde. Vez has'är, vin yezmi si'iri cümleber metnce halci cümlecexan eye yix'ära?
- 5 Metbex ç'elo izah halcici?
- A) xuräk sorh'uyez cıga B) qabri sonzuyez cıga
C) miz nä ust'ulber veh'i cıga.

H'araq'ar

- 6 Agäm vin k'ul qirvi säbkäcinän, ad halci furmacä qirvivni?

II pärä

Zäs en h'az h'aşxar utağ zo utağı. Ulu utağcäkır zın zo dersimer si'iyez, qalq'al-cız istifade si'iri. Zo utağ lah"ki rah"ati. Zo utağ zınzäs zın vodori. Sağ täräfcä zo qırvat nä zo yazıco miz vi. Yazıco mizila bodä qırdicer vi. Zın zäs lazımolu h'acätär iye h'aqhuri.

Sul täräfcä vi. İve zın za h'alävär vodori.

Ulu cümlece t'ik'ro cıgacä halci eşya-co tur yix'äri?

Zın zo utağ hemişe temis, ham ma salıǵalu h'ovoqhuri

Suxus'u

7 Halcic tur metnce babı?

A) Zo menzil

B) Zo utağ

C) Zo k'ul

8 Ugo utağcäkir h"araq'ar idmise tur yıpädä.

9 Qırdic ç'elo mæna izah si'irde.

10 Vez has'är, utağce veh'i qırdicära aç'a eşyarbekir halcicär h'aqha yıx'ära?

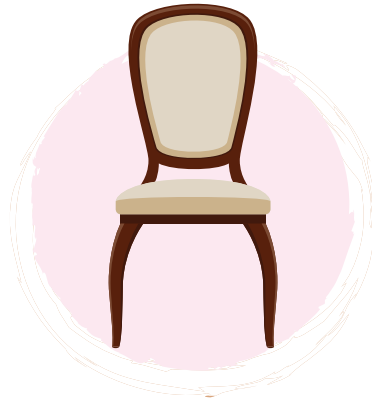
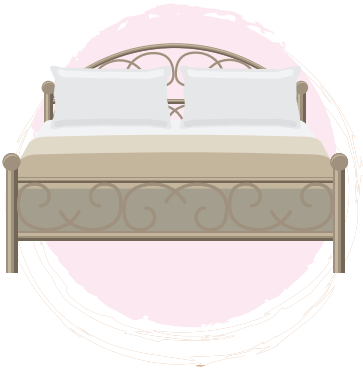
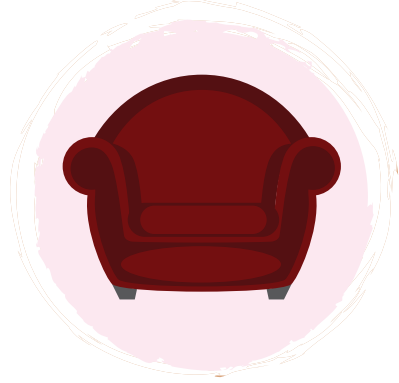
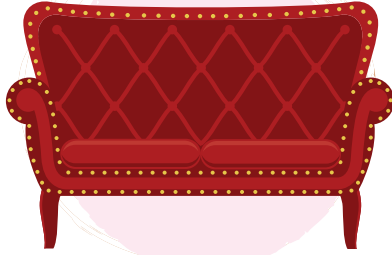
11 Ça güre utağ hemişe temis, salıǵalu h'uvuqhu lazımı?

12 Feilber e yarbezin  laqelendirmi si'irde.

alq'ol

qalq'al

arxar

Yazi

13  'eliber ku urmi si'irde.

Metbex, k'ul, menzil, uta , salı alu, rah"at, temis, h'ovoqhu

14 Vin v  k'ul tesvir s ' rde.

Plan:

1. Ya k'ul veh'i cıga
2. Uta ara say
3. Uta ara veh'i e yarber
4. Zo uta 

Həqiqət

1 Dialoq suxodä, ac davam si'irde.

- Azərbaycan zo vatani.
- Azərbaycan zo nı vatani.
- Zäs ad....
-

İbir vosu

Xalç'cız has'är, vin zovodi,
Zo meskeni, yurt-yuvävi,
Didan duğmä vin vatani,
Govul cancär tärg yux'orız?
Azərbaycan, Azərbaycan!

Zın sär h'ayel, vin zäs dide,
Va bağluvi zın heleske,
Zın halcoxun, halci gälcä
Uçmi säx'an, vin yuvävi,
Zö el, zo gün, zo ubävi.

2 Şımat'ı Azərbaycan dide h'isab si'iri?

3 Şeirce uxşäri mənə veh'i ç'eliber q'axudä.

4 Şeirce aid q'ad sual tertib si'irde.

Suxus'ı

5 Metn intonasiyacızın suxodä.

Zo vatan Azarbaycani. Zo duğmä vatancox kuçägi tabh'at vi. Mişerber, duzri, çemenliker zo vatanco bezeki. H'asiliyezın vüz har cıgacä kuçägüväl irqhiri. Pämäcarä q'alıc şahvarcır aräcä yarpağär terpetmi si'iri. Quşrı suxus'ura-suxus'ura uçmi säh'änä yäräç'ä çağari. Çulbe aräç'ä itkini yarpağär täzä söxürü q'alçacä uxşämi yıx'äri. Halcı gälcoxun vix'en in, heyen irh'an ın vüz kuçägüväl irqhiri. Uçmi yux'or quzğun k'en qüşxü Azarbaycan zo duğmä vatani. S'oru x'äd veh'i Xezer dünyacä en boh'lus-ti xiyo hövzevi. Boh'lux'ına, ham ma q'eli x'ıye gürece iye tur darya yu'uri. Xezer daryaco asas särvät iyo näft nä qazi. Tabh'at zengin, särvätär bul veh'i ulu zo Azarbaycan zäh lah"ki yukoci.

- 6 Metnce çekir h"abarq'aravi?
- 7 Vatan şımat'ı duğmä h"isab yux'ori?
- 8 Habärbö ç'elbekir halcı metncızın säd qaşxari?
- A) El gücü, sel gücü.
- B) Vatanco har qaye nä h'azızı.
- C) Dünyace vatancovor h'azız şı vi?

9 Metn abzasära öq'öde, acäriz tur yutuxdä.

Metn abzasara öq'üyüz:

- Cümberber diqqetçizın suxodä.
- Säd anlayışco tesvir yus'u cümberber qruplaşdırmi si'irde.

Çeşne:

I abzas

Zo vatan Azarbaycani. Zo duğmä vatancox kuçägi tabh'at vi. Mişerber, duzri, çemenliker zo vatanco bezeki.

10 Yivä ç'eliber uxşäri mənə veh'i çelbezin evez si'irde.

duğmä

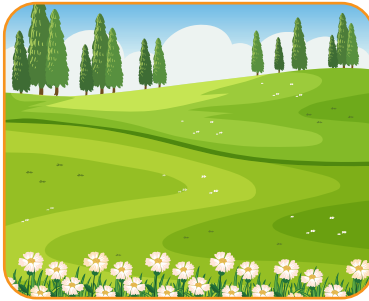
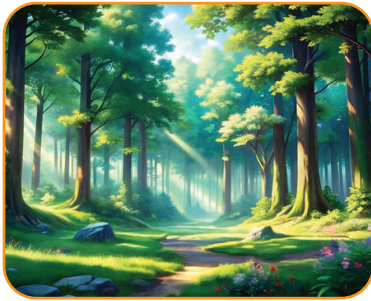
?

boh'lus

?

11 Ulu şikilbekir halciye tur metnce vi?

12 Hövze ç'elo mənə q'axudä.

- x'iyo quyi
- boh'lu x'ädqalt'al ciga
- qullä

6

 u  

Suxus' u

1 Metn duz suxod .

 u   Azarbaycancu medeniyyetco merkezerekir s bi. Ham ma ad en vacib     bekir s bi. Ad Qaraba c  y k' h'isab yux'ori.

 u  c  buna Qaraba co xan s x'  Penaheli xanc r eyeci. Penaheli xanca xat'irc z ulu     rce tur k'ik'an "Penahabad", iyexan ma " u   qalas " n  " u       r " y p ci.

 u  c  d nyace hi  suncikinda n  qede 'i "Xarib lb l" g l qe 'iri.

 u  c  tur "Azarbaycancu musiqico be ik" n  "  rqco konservatoriya" y p ci.

Azarbaycan Respublikaco Prezident İlham Eliyevco 7 may 2021-ci s n tarixlu sarancamc z n  u       r Azarbaycancu medeniyyetco paytaxt elan s   rc .

Vez has' ri?

 u       rco turuna bar c  c rebec re fikirber vi.

Xal 'co efsanece g re, ulu c   rb  hava b llurc m  saf, ham ma  afa yus'ucm d veh' iye g rece iye tur " u  " (    ) y p ci.

Bazund r r ma iye xa h'ur n     qayerber veh' iye g rece iye tur "    " qiye yu'uri

Şikil tesvir si'irde.

- 2 Ulu fikirbekir halcicer metnce vi?
1. Şuşä Azarbaycancu medeniyyetco paytaxti.
 2. Şuşäce dağıntirber säx'äci.
 3. Şuşä şəhərco buna hanır sah'aci?
 4. Buna xancır sah'aci.
 5. Xarıbülbül cürebecüre cıgarba qeç'iri.
- 3 Şuşä şəhərco bünövrə hanır eveci?
- 4 Şuşäco suftäki tur şımä säx'äci?
- 5 Ulu gilibekir halcic Şuşäce qeç'iri?

- 6 Məna vez hadäs'är ç'eliber qöröçh"ürde, acäro məna məh'limco kumokuvälcızın vin izah si'irde.

H"araq'ar

- 7 Şuşäcä baräcä vez has'ärcär h"abarq'adä.

Vin halmä varavur si'irde ki, vin Şuşäcävi. Vin şəhər-cızın tanış yıbkärävi.

Vin vö hambäzärzın ça baräcä dialoq qurmi si'ivni?
Halä dialoq teqdim si'irde.

Yazi

- 8 Vez ix'e ç'eliber yezmi si'irde.

- 9 Cümmlerber vö dəftärba kuçurmi si'irde.

Şuşä şəhəri. Azərbaycan ulkəvi. Boku paytaxti.
Azərbaycancä cürebecüre xalç'imer yeşemi yıbkəri.

Qalib Budanu kuma didekir säx'äci. Anır mekteb ela nä h'ari q'ime-
terizin päsär sü'ürcü. Adä Semid mäh'limcir ugu duxoro tehsilce
xüsusi diqqet yus'urni. Qalibo en boh'lu istek ali tehsil qonuvni. Yaş
tamam säx'äcmä eskeruvälcä vix'ici.

1993-cü säna eskeruväl päsär si'irni vätäncä esil qüx'ücü. Alä vax-
timba yö ulkacä mähäribə çoğoravni. Vatanco çetin yığrivni. Armäni
silahlurberi Qarabağcä yö noq'räkir säd pärä cıgarber işğal si'irivni.

Qalibiz ugo vatan lah'ki yukocni. Ad ugo istekcizin orduce yezilmi
säx'äci. Suftäki yığra anu surağ Goranboycär, Murovdağcär qütkücü.
Kila Füzuli rayuncu noq'ra çağar döyüşera iştirak si'irci. Ano yağırbez-
in axirici döyüş 21 aprel 1994-cü säna halä noq'ra sox'oci.

Abdurrah'manlu kum qonuyiz bädälä çağar döyüşce Qalib herk'i
yerelenmi säx'äci, ad şehid säx'äci. Ad Qubocä Şehidero xiyabancä
çolğulci. Buduq kum natamam orta mektebciz ana tur yiväci, mekteb-
co gira ana büst eyeci. Qeki yığrä gürece yin pitinciber şehideriz q'ard-
agari.

Şehid-vatanco, noq'a, milletco rixa uga can feda si'iri idmi.

Suxus u

- 1 Metnce   kir h abaraq aravi?
A) Qalibo qehremanuv lcekir
B) Qalibo h ayeluv lco s nбекir
C) Qalibo telebeluv lco s nбекir
D) Qalibo eskeruv lco s nбекir
- 2 Vez has  r,  a g re yin Qalibcim  q hr manbez q ardagari?
- 3 Metnce veh i halci c mlerberi Qalibo vatan yuko veh i subut si iri?

H araq ar

- 4  ehid handovon yu uri? Vez has  r,  a g rece  ehiduv l laxa zirve h isab y   r ?

Yazi

- 5 Vin Qalibiz mektub yezmi s    s bk cin n, vin anovon  i yu uvni? H m n hal  mektub yezmi s   rde, vinva ar c  m zakire s   rde.

1

Dialog

– Salam, Cemele.

– Salam, Anar.

- Vın şımävi? Vo kıldärber şımävi?
- Zın h´arivi. Allari säx´ä! Vın şımävi?
- Zı nı h´arivi. Yö mäh´limcir ya “H´ari şivi, xarap´ şivi” mövzucä baräcä mah´lmat vodo´u qudguci. Vovon zäz kumäk sü´ür yux´oruz?
- Halbättä, sü´üra. Vüz tapşuruğ halci formacä si´i yıkäci?
- İnşa nı yezmi si´ir yıx´ära, ...

H´araq´ar

1

Dialogcä xakilic düşünmi säbkädä. Vez has´är, ...
Anarır halcid forma seçmi sü´üvi?
Cemeleri anız halci mıslah"atär yus´uvi?

2 Şikilber tesvir si'irde. Halciye ç'ir, halciye duz h"aräkät vi?

Yazi

3 Şikilba gürece yıǵcam metn h"asılca h'oşuxtä..

1 Metn rolbezin suxodä.

Kuluna q'ala q'ab nar qunşi vi ni. Q'ab in qızarmi sox'onä yetişmi sox'ocni. Birinci nar uga yık'ıla fikirleşmi yux'oravni:

– Güresen, birinci yekir halcid qöt'ü vi? Halbättä, andarı zın qöt'üra. Zın mat'ım iri, ham ma şut'ru vi.

İkinci nar fikirleşmi sox'oci:

– Za qunşi nı zäcmä kuçägi vi. Yin q'ab in sinta qötönebägäm, şımä h'ari yıx'ärni. Luzu sufräcä h'ada nı yin qunşi sabkä yıbkarni.

Birinci nar fikirleşmi sox'oci:

– Va'a , andarır gerek suftä zın qöt'ü. Zın gerek en boh'lus mah'räkärbez bezek yox'or. Zo qunşi kila nı qöt'ö yux'ora. Heyen täläsmi yux'ori ki? Halä ad rah'bottu nı qızarmi sox'o däb!

İkinci narınır uga yık'ıla yıpäci:

– Agäm andarı zın k'ik'an qöt'önäbägäm, zın za'andovon yu'uvi ki, qunşicekir h'ayibi, k'ik'an ad qöt'öde.

Narber halmä fikirleşmi yıx'ärni. Bixas hanırısän ikinci nar qöt'ö devin tuğoci. Ad hakke qışdırmı sox'oci ki, bäs qunşi nar qöt'öde, hiç ano ç'ela ibir vosu nı säx'ä där.

Birinci narınız uc itxacmä esebcekir sot'op'q'ulci. İyo şut'ri silim-er itxaci.

Heyerisän säb ç'ilit' qüx'ü narco kuluna h'ada oq'ulci, iyeri suxus-ıye başlämi sox'oci:

– Cık-cirik, cık-cirik, zäz haväs'äri, alä nar heyen tuğovi.

– Heyen tuğovi?

– Ad xunçäcä q'osä eveni mitkera tuğovi!

Ulu ç'elikir nar şımä sot'op'q'ulcisän, daniber q'uma aräç'äci. Ç'ilt'erir h'ül qup't'u qevinizker iyoxun h"ucum si'irci. Pitin daniber sa'al päsär si'irci. Uc paxıl narına axir.

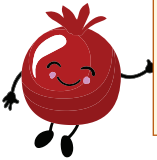
Suxus'u

- 2 Şikilber esvir si'irde, metnco halci părăcızın duz qaşxar ve-
h'i yıpädä.

- 3 Vin halci nar lahki begemi sü'ürcü? Şımat'ı?
- 4 Metce güre h'ari nä xarap' xüsusiyyeter yuzağcä qeçh'iye vö
dustimbez kumok sü'ürde!

H'ari xüsusiyyeter

Xarap' xüsusiyyeter

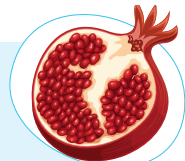
- 5 Hekayece veh'i hadiserbo ardıcılığuväl q'axudä.
1. İkinci narınız ylkä däd ki, ad hanırisän qöt'e.
 2. Birinci nar esebcekir sot'olq'oli.
 3. Q'ab ın nar qızarmi sox'onä yetişmi sox'ovni.
 4. Ç'ilt'ildir nar xunçäce q'osä eveyekir xabar yiväci.

- 6 Narba xüsusiyyeter yezmi si'irde.

Ud halcid nari?

...

Bäs ulud?

...

7 Metnce veh'ı esas fikir yuzağcä qavh"adä..

8 Yivä gäläcerbo eksine mēna yıpädä.

k'ik'an

qışqırmi yıx'är

iri

kuçägi

uzaq'al

h"araq'ar

K'en h'aqh

"Q'ab nar" metn hekayevi. Hekayece hadiserber yığcam yıx'äri. Fikir obrazärızın çüröq'ürü.

H"araq'ar

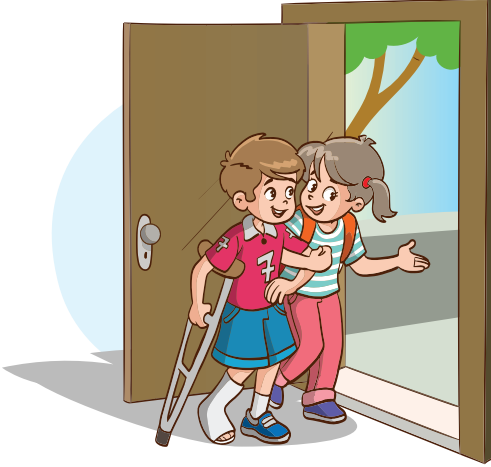
9 Yağın ki, vez pitindez "Paxır idmi artmi dex'era" habärbö ç'el ix'evi. Yö habärbez ivezin şı yu'u yıkän säx'äci? Vin ulu fikirce qah'ili?

10 Uxşari hadise veə qabağcä qatkuci? Hanovisän h'ari kıdä vin nuğä säbkäci, yuxsä anız paxıruväl sı'irci? Ve qanşär paxıruväl sı'iri säx'äci? Halmä veh'ide bäs vin şı sı'irci?

Yazi

- 11 Şikilce irqhicer cümlece qeydece yezmi si'irde.

- 12 Aç'a mövzucä inşayezmi si'irde.

"Zin pitindo h'ari kida nuğa yix'äri"

İnşaco qadar:
6-8 cümle

1 Metn rolbezin suxodä.

Üçüncü ders resmco dersni. Məh'limcir h'ayelba "Yin tabh'at qurumi sü'ürden" mövzucä resm yunu qudğucni. H'ayelber havas-cızın kıda başlemi säbkäci. Məh'lim partarbe arəcızınqal h'alsäli, h'ayelbo kıdärboxun irh"arni.

Fateh nä Nergiz ikinci partasä abq'ulivni. Fatehir daryacä, Nergizir ma mişece şikil yunuye çalışmi yıbkärni.

Fateho s'oru qaläm k'ulcä ipkincni. Anır Nergizovon yıpäci:

– Vüz aziyet sädäx'an, vo s'oru qaläm zo yutux.

Nergizir yıpäci:

– Züz in lazımı. Qaläm k'ev qumoç'onxu, lah"ki qümöç"ü.

Amma anır, Fatehiz qaläm yıvädäb. Fatehir hiççişin yıpädäd, darya sozogulä qalämciızın renglemi sü'ürcü.

Məh'lim ando partacoxun h'ux'ücü. Anır Fatehovor xabar qenci:

– Vın şimat'ı darya sozogulä qalämciızın renglemi sü'üravi?

Fatehir yıpäci:

– Zo s'oru qaläm k'ulcä ipkinci.

– Bäs vın şimat'ı Nergizovor qondäb?

Nergiz dıx dillemi sox'oci:

– Məh'lim zın yıväci, amma Fatehir qevindäb.

Məh'limcir yıpäci:

– Nımä yus'u lazımı ki, va qanşärce veh'inir ad qevine.

2 Metnce çekir h"abaraq'ari?

3 Nergizo h"aräkätära gürece ve fikir yıpädä.

4 Ven säx'an, Nergizir, yoxsa Fatehir duz h"aräkät sü'ürü?

- 5 Fateho nä Nergizo xüsusiyyeter yezmi si'irde.

- 6 Metnce gürece sebep-netice əlaqerber h'ük'ede.

Sebeb	Netice
1. Fatehir darya sozogulä rengli qalämcızın renglemi sü'ürcü	...
2. Fatehir qaläm qevindäb.	...
3. ...	...

- 7 Metnce veh'i asas fikir yuzağcä qavh"adä.

- 8 Metn pärärbe öq'öde, acärız tur yutuxdä.

- 9 Simic ç'elizin eksine mənacä veh'i ç'el q'axudä.

- 10 Yunu alahi mənacä cümlece işletmi si'irde.

H"araq'ar

- 11 Şikilba gürece h"abaraq'adä, susunciyevin tutuşdurmi si'irde..

Düz şı vi?

Ç'ir şı vi?

12 “Sozogulä darya” metncızın bađlu ç’ir nä duz fikirber qöröçh”ürde.

1. Fatehir Nergiziz qottotuväl si’iri.
2. Məh’limcir h’ayelba tabh’atcä baräcä şikil yunu qudğucni.
3. Nergiziz qaläm yus’u yukodäb.
4. Məh’limcir Nergiza ugo irad çüröq’ürü.
5. Fatehir daryace, Nergizir mişece şikil yuni.

13 “Q’ab nar” nä “Sozogulä darya” metnber tutuşdurmi si’irde. Ux-şäri cah”atär yuzağcä qah”adä.

“Q’ab nar”	“Sozogulä darya”
1.	...
2.	

Yazi

14 Ç’eliber cümlelba işletmi si’irde.
xabaçux, rah”amlu, dust, qonu, simic, qottä

15 Şikilce gürece inşa yezmi si’irde.

4

Duz ç'el

Ləmanır k'ulce masxarə si'iravni. Ad kārən-vārən sot't'orh"ori, deceluvəl si'irni. Bixas ad, kibesti mizila h'okoci. Mizila h'adic gılqabi yutkulnä soğu atkuci. Gülqabi anız tur qiye yığce baxşeyişcımä qenivni.

Ləmanır qep't'ılñä gülqabicoxun irh"aci. Ulu gülqabi unda didez lah"kice yıkä säd qabni. Ləman uzoq'olce başlämi sox'oci.

Hulu vaxtına anda adä utağce h'aç'uci. Soğu atku gülqabicoxun irh"aci. Anır gülqabicä tilişkerber q'umar vedernä Ləmanovor xabar qenci:

– Gülqabı hanır soğuci?

Ləmanır yıpäci:

– Zın.

Adärır yıpäci:

Duz yıpäye gürece vüz mäsäläm säx'ä!

Hekayco xakilic vinve varavur si'irde.

Vez has'är, gülqabi soğu itxacmä dideri şı yu'ura?

1 Metnciz ça güre "Duz ç'el" tur yiväci?

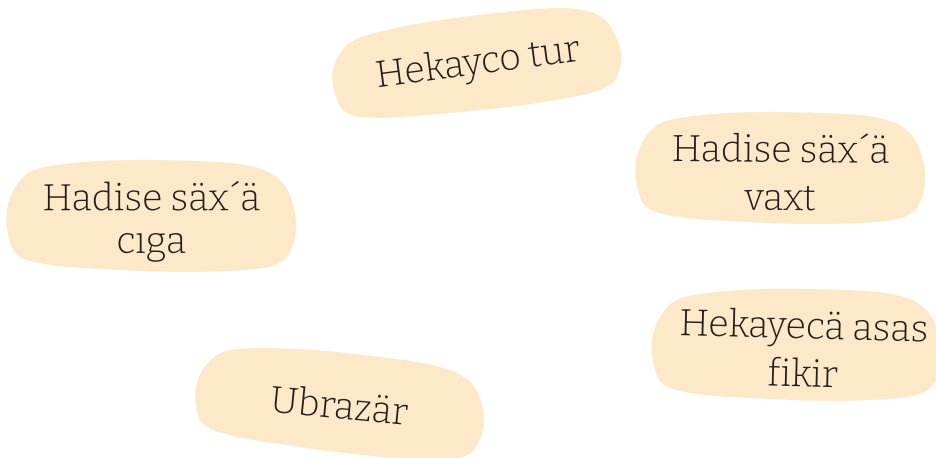
2 Metnce halci sualcız cuğab däb?

a) Ləmanır ça güre gülqabi soğuci?

b) Adä çäz Ləmanız iciğlemi säx'äci?

c) Gülqabico tilişkerber hanır vederici?

- 3 Hekayece güre sxem tamamlemi si'irde.

- 4 Hekayece güre adä nä Ləman ubrazära baräcä vin veə fikir yıpädä.
- 5 Habärbo ç'elbekir säd metnce məzmunco babi:
a) Durucur cıga surqhura, amma h'urän çadağara.
b) Säd fuqhad durucovor säd tä duz h'arivi.
- 6 Ulucärekir halci derslikce tur yini eşyaco şikili?

- 7 Haqiqet ç'el halci ç'elizin evez si'ir yix'ära?
A) dürüst B) duz c) temis
- 8 Çay, şire nä x'äd soğuruyiz lazım yix'är eşyarbe turiber yıpädä.

İbir vosu

İbir veye "Yugär" metnce güre sualbez cuğab yutuxdä.

- 9 Yugär halci utağcär başlemi säx'äcni?
- 10 Yugär ça gürece säx'äcni?
- 11 Vez has'är, hadiserba xakilic şimä yıx'ära?
- 12 Metnce güre Zahida xüsusiyyeter yezmi si'irde.

- 13 "Duz ç'el" metnce veh'i Ləmanızın Zahid tutuşdurmi si'irde. Vez has'är, ando urtağı xüsusiyyeter şivi?

H'araq'ar

- 14 "Metbexce" turuna dialoq qurmi si'irde.

Dialoqcä iştirak si'icber: Dide, adä, dix, rij

Mövzu: Naharcız so'ulu h"azırlemi si'i

- ▶ Naharcız so'ulu h"azırlemi si'ie vin halciyez üstünlük yus'uri?
- ▶ Vin sufrä şimä h"azırlemi sü'üvnü?

- 15 "Sufräcız medeniyet" mövzucä h"abaraq'adä.

Yazi

16 Ç'eliber nä cümleber yezmi si'irde.

gülqabi, sorğu, xabar qonu, haqiqet.

Adarı uga rijovor xabar qenci. Ləmanır uga veh'icmä duz yıpäci. Anır gülqabi soğucni. Adarır Ləmanız teşekkür sü'ürcü.

17 “Şımat'i duru h'araq'ar dex'era?” sualcız suğab yezmi sü'ürde.

Pitindovor kuçägi

5

Säd dıǵ dide mik'e rijezin tukancä çarğari. Dida q'ıl qır-dicera qıs'ä şeyra qarışmi yux'ori. Mik'e rijeri sädpä dide h'algülü. Kuçäcä qöç'ürü. Hire q'ala çoğori, ulu q'ala h'uşx-ori. Dide iliye idarqhacmä uzoq'olcä başlämi yux'ori.

Kuçäcär yeç'i sundarı anovor xabar qoni:

- Vın çäz uzoq'olavi?
- Zın ya dide axtärmi sir'iravi.
- Veə dide şımädır heci?

Mik'e rijeri yıpäci:

- Ya dide pitindovor kuçägivi.

H'araq'ar

1 “Tukancä” mövzuce k'ibesti dialoq qurmi si'irde.

Suxus'u

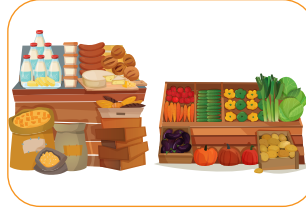
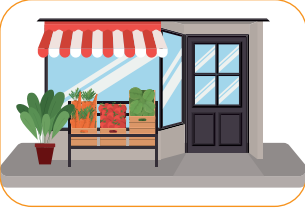
- 2 Metnciz ça güre "Pitindovor kuçägi" tur yivävi?
- 3 Rijeri ça güre dide h'algülü?
- 4 Rijeri dide q'arxus'uyiz şi si'ivi?

K'ulce olsoli?

Tukance h'öç'üvi?

- 5 Ugunda dide qarxus'uyiz vin rijez halci mıslah"atär yus'uvni?
- 6 Ugunda dide h'adölgüyüz vin rijez halci mıslah"atär yus'uvni?
- 7 Kuçägi ç'el halci ç'elizin evez si'ir yıx'ära?
- A) mehriban B) yaraşuğlu C) semimi
- 8 Boh'lu ticaretco merkez halci şikilco izahi?

Yazi

- 9 T'ik'ro cıgacä **u**, yuxsä **ü** h"arif yezilmi yux'ori?
k...çä, t...kan, k...çäg, y...x'or

- 10 Şikilce gürece inşa yezmi si'irde.

Dide ... virx'ici. 2. Rijeri ... dide h'algülcü. 3. Riyeri ugunda dide.... 4. Furärı rijevor

1

Dialog

– Salam, Cemele. H´uşox qe
mütaliyecä baräcä h"abaraq´adän.
Vöz mütaliye şi vi has´äri?

Cemele säd qadar fikirba vüx´ücü.

Amma hekke fikirleşmi sox´onän,
ç´elo mənä q´axu säx´ädäd.

H´azız dustimer! *Mütaliye* ç´elo
mənä q´axus´uye Cemelez kumoku-
väl si´irde.

Vin Cemelevon şi yu´uvni?

H"araq'ar

1

Vin şikilber tesvir si'irde. Halci şikilba ç'ir h"aräkät vi? Ç'ir h"aräkär sü'ürü h'ayelbez vin halci mıslaħat yus'uvni?

Yazi

2

Şikilbe güre vin gärmä metnber tertib sü'ürde. Metnbez tur qiyede.

1

Metn vin intonasiyacızın suxodä.

Suxozker düşün-
mü säbkädäMetnciz ça güre "H'azız
dust" tur qiyeci?

Kitab bilikco nä zekaco bünövre h'isab sü'ürü. Yin pitinderi h'ari xasiyyeter nä tehsil sättä mütaliye si'iyezin yinyez h'asilce h'aşxiri.

Kitab suxus'uye idmi gerek k'ibe yaşınar başdemi yıx'är, yaş h'ada h'aşxarcızın ac verdişse çovurmi yıx'är.

Dersinar k'ulcä esil qux'üyexan buş vaxt halmä heçi masxarəcızın, televi-zorcoxun irh'arcızın yobğu döx'öra.

Halä vaxtinekir, hiç sädäx'an, sättä sah'at kitab suxus'uye cüre sü'ü lazımı. Halmä säx'an idmicir säd pärä h'ari xasiyyeter qazemi si'i-ra, ham ma ugur ugo vaxtino q'imet yus'ura.

Suxus'u nä ugo suxoyiz h'ari q'imet yus'u başär si'ir idmi hemişe pitindar h'uräni. Halmäd idmi alahi vi, ano müza-kire nä mübahise sü'ü başäruğär h'arivi.

Şikil tesvir si'irde, metn-cizin veh'i elaqe q'axudä.

Suxoye xan

Metnciz ça güre "H'azız
dust" tur qiyeci?

Suxus'ı

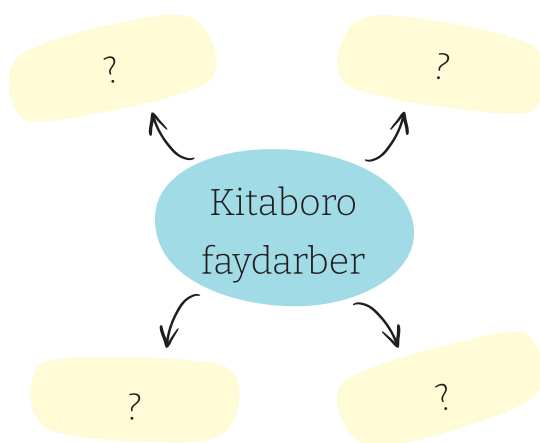

- 2 Metnce ulu yıpäcerikir säd däd:
- A) Kitab gerek k'ibe yaşınar suxus'ı.
- B) Lah"ki kitab suxus'ı h'ayel h'aq'allu yıx'äri.
- C) Ancaq mağri veh'i kitabär suxus'ı lazımı.
- D) İdmerir kitabärızın h'ari xasiyyeter qazämi si'iri.
- 3 Metncizin halci fikir çüröq'ürü?
- 4 Məna izah si'iri ç'eliber yezmi si'irde:
- ▶ Q'osä metn yezilmi sox'o, vereğer veh'i eşya
 - ▶ Kitab, qazut, jurnal və s. suxus'ı
 - ▶ Kitabər veder h'aqhu cıga
- 5 Agäm vekir kitab sox'ocinän, vin idmerovon şi yu'uvni.

İbir vosu

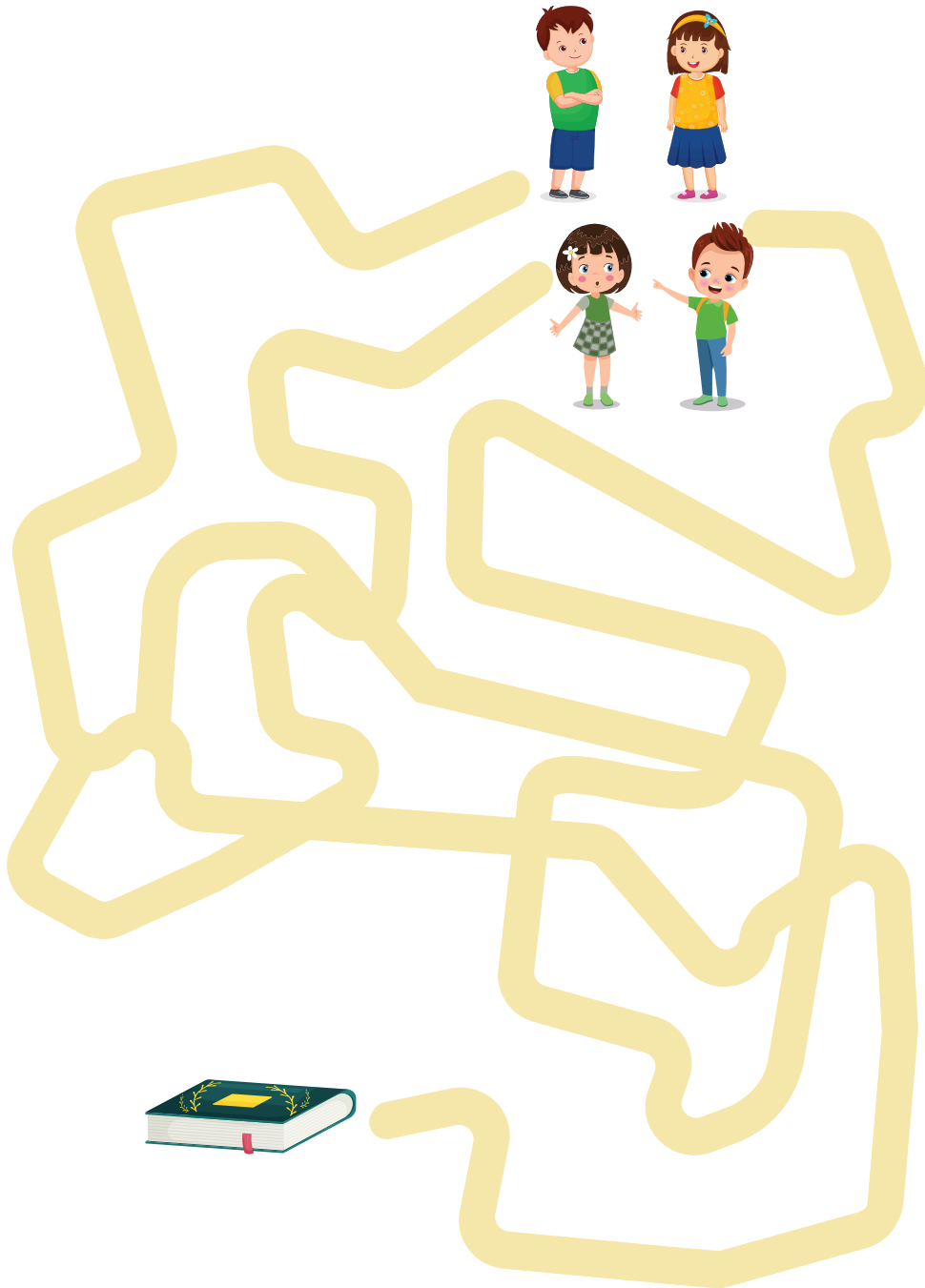
- 6 "Kitabco faydarber" metnce diqqetcizin ibir veyede.
- 7 Vin ibir veye ("Kitabco faydarber"), vin suxo ("h'azız dust") metnbe gürece kitabora faydarbö baräcä h'abaraq'adä.

H araq ar

- 8 Kitabcekir istifade si'i qeyderba bar c  h abaraq ad , hal  qeyderber vin tertib si'irde.
- 9 "Kitabcover h azız dust d r" fikir izah s   rde, vin ve  fikir q r p q  rde.
- 10 V  hamb z r  kitaboruxun  ubarq an  ac r suxus uye rix h  k ede.

Yazi

11 Yivä ç'eliber hecarba cüre si'irde.

kitab, televizor, televiziya, verdiş, müталиye, suxus'u, veriliş, xasiyyeter

12 Sxemera bab cümlesber yezmi si'irde.

h'alamätco mənə
yus'u ç'el

h'ayel

H"aräkätco mənə
yus'u ç'el

turuno mənə
yus'u ç'el

gira
veh'i

turuno mənə
yus'u ç'el

ekir
yiväci

13 Şikilce güre inşa yezmi si'irde.

Plan

1. Şikilce şı tesvir si'irivi?
2. Şikilcizin halci fikir çüröq'üravi?
3. Şikilce halci elementerekir istifade si'irivi?
4. Metnciz tur yutuxdä.

1 Metn rolbezin suxodä.

I pärä

Sar vi ni, sär där ni. Gılib aräç'ä, yarusä'a ağacär veh'i säb bağ vi ni. Bağce yeşemi yıx'är quşra yığ lah"ki herki yeç'irni. Yıgro sunciye säb bülbül uçmi sox'onä ulu bağcä qüx'ücü. İyeri neğmerber suxoci. Quşrärir iyez t'uq'q'a h'avätäni: "Barakallah! Barakallah!"-yıpäci. Kila bülbülcür yıpäci:

– Za h'azız şiyimber! Zın şirru x'ın veh'i, gıllu çuluber terg si'irnä vö bodä h'ux'ücü ki, zın zivin in neğme suxus'u h"ar sib'irden. H'uştä, başdemi säbkädän!

Qarğarber qırıldemi säx'äci, bayquşärir suzan yinci, sağsağanber qıgıldemi säx'äci, ç'ilit'er cıkkıldeşmi säx'äci. Har qus ugunda dideri h"ar sü'ürü sasınızın suxus'uye baştemi sox'oci.

Bülbül hekke çalışmi sox'aci, quşrekir sunciyevor in iyecmä suxo säx'ä däd.

Ancaq tək suncu tutuquşucovon iye siv rişxan si'ir säx'äci.

Axırce bülbülcä çarä yot'u nä qüx'ü cığäce epsil qap'çu vüx'ücü.

Suxus'u

2

Şımat'ı tək suncu tutuquşucovon bülbülca siv rişxan si'ir säx'äci?

3

Bülbülcovon ça güre quşri neğme suxus'uye h"ar si'ir säx'ä däd?

H araq ar

- 4 Baĝ ŝimat ni so ocni? Ad diriltmi s   yiz h ayvanb von ŝivis n si ir yix  rn z? B s v von ŝi si ir yix  rni?
- 5 Baĝ dir eltmi s   y z a   ac ekir halcic vez lazım s      yix   ra?

- 6 E  yarbez tur yutuxd , ac ekir ŝim  istifade si ivis n y p d 

II pärä

Bülbül vüx'üyexan tutquşucir konsertciz säb proqram süq'ürcü. Nah'rä sib'iri memember in halä yığce mah'räkäce yığcan säbkäci. Suncu hundur cıgacä qap'ç'unä h'abecer sasınızın qarğaco qeydece qarıldemi sox'oci, sağsağancımä qığıldemi sox'oci, läp qurbağacmä qurıldemi nı sox'oci. Amma iyevon bülbülcımä suxo säx'ä däd.

Tutuquşuce ibir qiye Q'alıldır uc halmä itxacmä yıpäci:

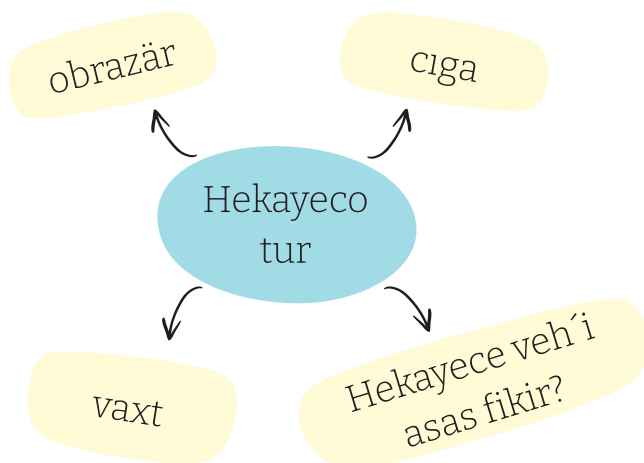
Ay Tutu! İve h'urän xarap' ın säx-
'än ın, vın veə dida meza suxus'urni.
Pitindez has'ärni ki, vın i. Amma vın
bülbülce tur un biabır si'irci, va tur un

Suxus'u

7 Hekayeco dər tamamlemi sü'ürde.

8 Metnce halci obrazcekir vez lah"ki h"az h'atkisi? Şımat'ı?

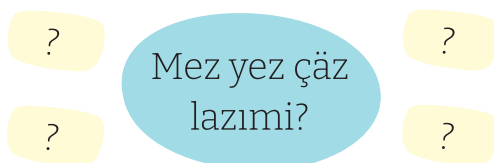
9 Metnce güre obrazäro h'alämätär yezmi si'irde.

Obrazär				
Obrazära turib				
Acära h'alämätär				

H'araq'ar

10 Sxem tamamlemi si'irde. "Mez yez çaz lazımı?" sualcız cuğab q'axudä.

Vez has'əri?

21 fevral Beynelxalq Dida Mezo Yığı.

- 11 “Zo mez” mövzuce h"abaraq'adä.

Yö Konstitusiyace 21-ci maddece yu'uri.

I. Azərbaycan Respublikacu dovlätco mez Azərbaycanco mezi. Azərbaycan Respublikacı Azərbaycanco mezo inkişaf təmin si'iri.

II. Azərbaycan Respublikacı əhalico h"abaraq'ar alahi mezri asude işlətmi si'i nə acoro inkişaf təmin si'iri.

Yazı

- 12 Metnce güre səbəb-nəticə əlaqəbə yezmi si'irde.

Sebeb	Netice
1. ...	1. Bülbül uçmi sox'o vüx'ücü.
2. Tutuquşucür h'abecer sasınızın suxoci	2...
3. ...	3. Heç sunciyeri nı bülbülcımä sux-odäd

- 13 Cümleber küçürmi si'irde.

Azərbaycanco mez dovlätco mezi. Yin ya fikirber yo mezizin çüröq'ürü. Yez Azərbaycanco mez lahki yukoci.

4

İlço quşrı

1 Metn rolbezin suxodä.

Sär vi ni, sär dār ni. İlçe yu' u sār furi vi ni. Anır qarān qaç'unä yuqunibä kılım xan eçmi si'irci. Har eçmi si'irde ana kılınbar şub quş uçmi yux'orni.

Birinci nıbä kılimer eçmi si'irde yizri arimi yıx'ärce başdemi säh'äci, kurimba sel h'atkici. Därimber s'oru säh'äci, çulber s'oru x'inäri nä gilberi qiç'exinci. Quşrarı neğmerber suxoci.

İlçeri ikinci nıbä kılım eçmi si'irci, ma havacoxun şub quş uçmi sox'oci. Hulu vaxtına havarber feyi säh'äci. Meyverber, taxılber h'amälcä h'atkici.

Säd qadar yoç'uyexan İlçe üçüncü nıbä ma qarān qaç'uci. Ulu nıbä ni kılimer eçmi si'irni havacoxun şub quş uçurmi sü'ürcü. Halä dämçä sağa kulak quzurci. Mäfri h'aşxarce başdemi säh'äci. Zäva icin lah'a bultärır qenci. Yarpağär xazal säh'ä dārimbar aräç'arcä başdemi säh'äci.

Dördüncü nıbä İlçeri ma havacoxun şub quş uçurmi sü'ürcü. Hulu nıbä ...

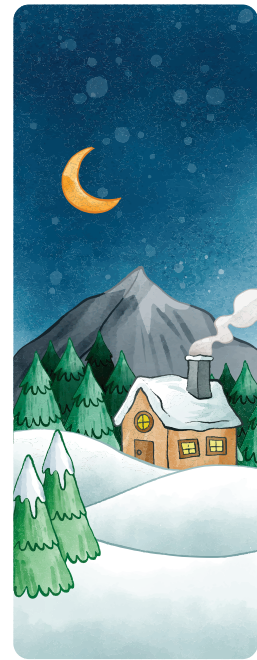
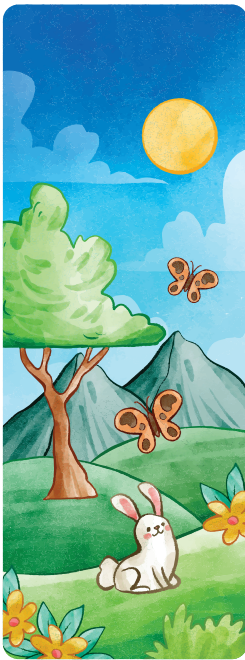
H'araq'ar

2 Metnce xakilic qaşuxdä.

3 Metnce xakilic qeşxiyiz.

- Metn diqqetcizin suxodä;
- Metnce çekir h"abaraq´arcä fah´am yutuxdä;
- Yivä sualbez cuğab q´axudä:
 - İlçe tu vi?
 - Ano quşrärı şı temsil si´iri?
 - Şub quş şı yu´uvi?
- Şikilber tesvir si´irde, acär metncizin əlaqelendirmi si´irde;
- Metnco axırinci cümle tamamlämi si´irde.

Yazi

4 Ç´elbezin cümleber qurmi si´irde.

sän, fesil, vi, yuq´ub; hava, soğo, q´acrec; meyvə, x´äcräc, cüre-
becüre, h´amälcä h´aşxär; yiyid, haftä, vi, yığ

5 Q´acreciccä mövzucä säd k´ibesti inşə yezmi si´irde.

İnşaco qadar: 10-15 cümle

Metn duz suxodä.

Täzäcä rah'amqaräcic sä-x'äcni. Şəhərce h'ada lah'a bulutär k'ot'ä säx'äcni. Gu-cdu kulak vi ni. Xazarco s'o-ru x'äd lah'a rengina dünmi säx'äcni. Kulacır qapurber, pencererber quturavni.

H'ayeluvälcär Ayazız xaz-ricikir h"az h'aşxar dädni. Keleske ki, xazri quzuricmä anda dide bikef yıx'ärni. Axi Ayazında adä neftçivi. Ad daryacä näfti-no mah'dance işdemi yıx'äri. Hiliye gürece ma guclu kulak veh'ide Ayaza nı kef puzulmi yıx'ärni.

Säd aräcmä guclu mäf başdemi säx'äci. Aräcä zäv ın guruldemi yıx'ärni. Ancağ xazri sädke zayıflemini säx'äcni. Hele bil ki, mäfäri iye uga guc h'ük'öcni.

Ayazır ugunda dida icinoxun irh"aci. Hele bil ki, andäz su-sundo-von "gözödün sox'ó" yu'u yıkäcni.

2 Vez has'är, metnce veh'i hadiserber halci fesilce säx'äci? Vin veə fikir izah sü'ürde. Metnce ulu fikirbekir säb vi:

- A) Kuz lah"ki kuçägi fesili.
- B) Kulak lah"ki guclu vi ni.
- C) Kuzcä mäfri nä kulakär yıx'äri.

3 Ayaza nä anda dida narah"atuvälcä sebeb şivni?

4 Sebeb-netice əlaqerber h'ük'ede.

Sebeb	Netice
1. Xazarco s'oru x'äd lah'a rengina dünmi säx'äcni.	...
2. Ayazız xazricekir h"az h'aşxar dädni.	...
3. Xazrico güc zayıflemini sox'oci.	...
4. Ayaz nä dide nuğä säbkäci.	...

5 Fikirbekir halcid duzi?

- A) Adöz hürmet nä yıkätuväl vi ni.
- B) Ailece sädıvol däd.
- C) Aile kuma vi ni.

6 Xazri ç'elo məna halcici?

- guclu kulak
- şimalco kulak
- cənubco kulak

7 Ç'elbo eksine məna aşkarce qah"adä.

H'araq'ar

8 Şikilboxun diqqetcizin fah'am yutuxdä, acära halci hisri nä duyğurber veh'i yıpädä.

Nuğa yux'or, qhur qoxus'u, uzoq'ol, ç'innemi yux'or, təcüblenmi yux'or, gülümsemi yux'or

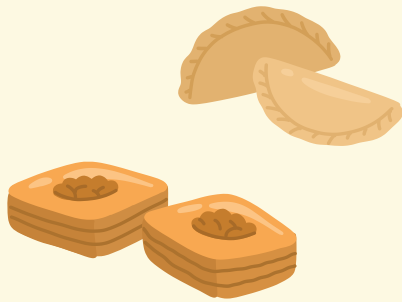

Azarbaycanco xalç'co en h'azız h'idreki s'ab Novruzi. Ulu h'idiz h'azıruv'äl qarayazco suftäc'äri yıǵrar başdemi yıbk'äri. Hayat-bäcäcä salıǵa sü'ürü, k'uliber, utaǵär temizlemi si'iri. Har idmicir uguguz täzä halävär qoni.

Ulu h'idiz mik'e itkini Çerşembico rah'amqaräcicer qeyd si'iri: xiyo çerşenbi, s'äro çerşenbi, noq' çerşenbi, kulak çerşembi.

Har çerşenbice xunçärber bezetmi si'iri, bicah" sorh'uri, sufräcä cürebecüre çerezer as'uri.

Diderberi, dadärberi daddu şekerburä, paxlavä, k'uk' nä alahi şirniyyatär sorh'uri, kuxud rengina qurot'uri.

H'ayelbez qurot'uyekir, qapara çente serh'iyekir lah"ki h'az h'aşxari.

Küçärba, girimba conqol qusuri, idmer conqolcä h'adar sebexçiri.

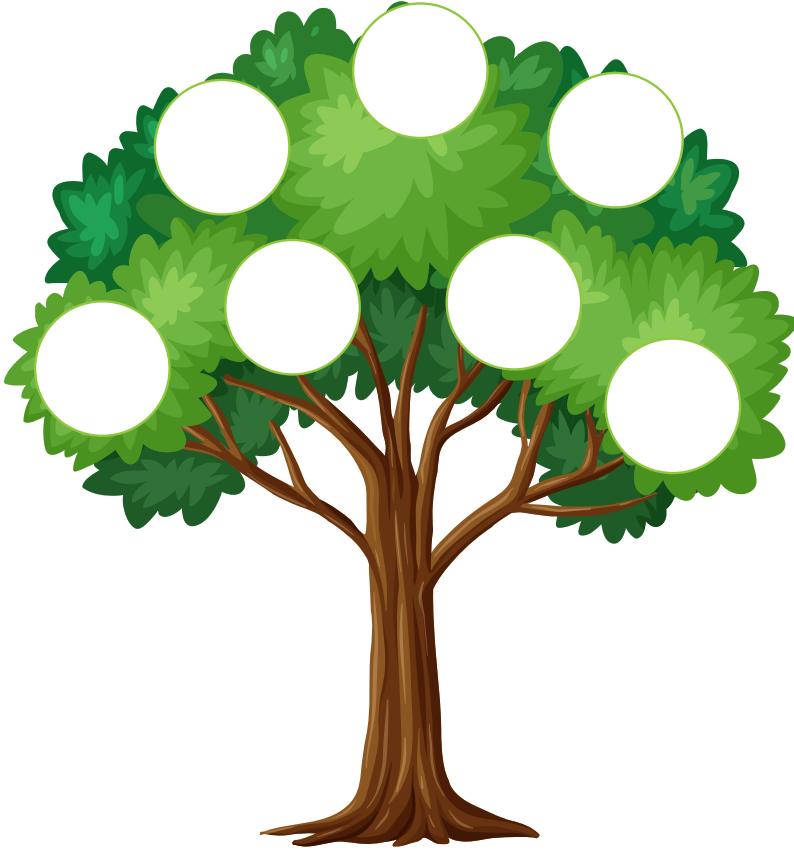
H'ido en h'ari h'adätärikir säd ma susunda k'ul-ba çabğari.

Suxus'u

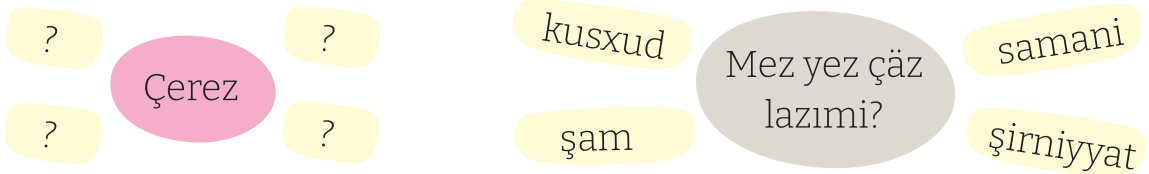

- 1 Hekayeco där tamamlemi sü'ürde.
- 2 Vin tur yuzaǵcä qah"a atributcä baräcä 2-3 cümle yezmi si'irde, acär metnce bab qaşxar päräcä artırmı si'irde.
- 3 İdmer çaz bädälä h'idoc yıǵce susunda k'ulcä çabğari?
- 4 H'ayelberi şımat'ı qapurba çente serh'irni?

- 5 “Novruzco h’adätär” yu’u adlı dār bezetmi sü’ürde. Halä dära şikil yinde. Sualbö cıgacä vez has’är Novruzco h’adätär yezmi si’irde.

- 6 Metnco plan h’azırlämi sü’ürde.
- 7 Sxemer tamamlämi si’irde.

- 8 Q’anikir cızığ yivini ç’eliber bab qaşxar gäläcärbezin evez si’irde.
- ▷ daddu şekerrburä, paxlava, k’uk’
 - ▷ boh’lu xunça
 - ▷ kulakco çerşenbi

9 q'aniker sızıǵ yivini ç'elbekir halcicer uygun mənə veh'i ç'elbez-in evez si'ir yıx'ara?

milli h'id, kuçäg sufrä, kuçäg h'id, elco h'id, h'azız idmi, h'azız h'id, sufräcä as'u, conqol qusu

Evez si'ir yıx'ara	Evez si'ir dex'era
h'azız idmi – duǵmä idmi	milli h'id
...	...

H''araq'ar

10 Vez haväs'är halcidisän suncu h'ida baräcä h''abaraq'adä. Halä h'ido h'adätär Novruzco h'adätärızın tutuşdurmi si'irde. Vövon veə fikirber cedvelce qeydece nı yivä yıx'ara.

11 Şikilber tesvir si'irde.

Şikil tesvir si'iyez bädälä:

1. Plan süqhürde.
2. Ç'eliber duz yezmi si'irde.
3. Cümmlerber duz qurmi si'irde.

Qadar: 10-12 cümle

1

Dialog

– Anar, h'uş qe yin
baracă h'abaraq'adän. İrh"adä
bädäm yez iye baracă şi has'äri?
Vez has'är, dustimer ça baracă
h'abaraq'ari? T'ik'rimbo cıgacä
halci ç'el yezilmi yıx'äri?

Elifbaco sıracäkır istifade
si'iraniä halä ç'el q'axudä.

35

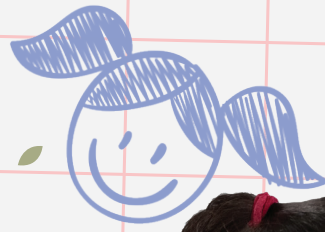
1

3

14

1

35

– H'abaraq'adän,
Cemele. Amma k'ik'an iye
mëna h'ar säbkädän. İrh"adä
bädäm tabh'at qurumi si'i-
yez yin şi si'ivi?
H'azız dustimer! Vez has'är,
tabh'at qurumi si'iyez şi si'i
lazımı?

H araq ar

1  ikilber tesvir si irde. Hanır duz h ar k t s  r vi?

2 Tabh at qurumu si iy z vin  i si ir vi?

2

Müşahidece güre inşa yezmi si' i

Yazi

1

Müşahide si' i yıpädä diqqetcizin fa'am yus' u, irh"ar nezerce qoni.

Müşahidece güre inşa yezmi si' iyiz:

1. Baräcä inşa yezmi si' i eşya, hadise, eh"valat qöröh"s' ürü;
2. Qereph"iri obyekt giqqetcizin müşahide sü' ürü;
3. Qereph"iri vasitecizin halci fikir çüröq' üye diqqet yus' uri.

İnşa yezmi si' iyiz:

1. İyez tur qusuri;
2. plan surqhuri;
3. abzasäro susunciyezin veh' i əlaqece fah' am yus' uri;
4. lazım säx' äcmä h' alamät h' ük' ü ç' elbekir, benzetmerbekir istifadə si' iri.

Çeşne: Zo isteglu h"ayvanber

Zo isteglu h"ayvan gäçi. İyo tur Mih"ovi. Ad lah"ki ç'er-bedivi, luzu renginavi. Mih"oce h"ülümer sozogulävi. İyez yux soğuruyekir nă tupuluzın maskara si'iyekir lah"ki h"az h"aşxari. Zın har yığına iyez so'ulu yus'uri, zi'iezin masxadä si'iri.

Mih"o zo dusti. Zăz ad lah"ki yukoci.

2 Şikil tesvir si'irde.

Şikilce şi tesvir si'irivi?

Halci rengimbekir
istifade si'irivi?

Şikil halci fesilce
barăcävi?

3

"Yasemenco
där"

1

Metn duz intonasiyacızın suxodä.

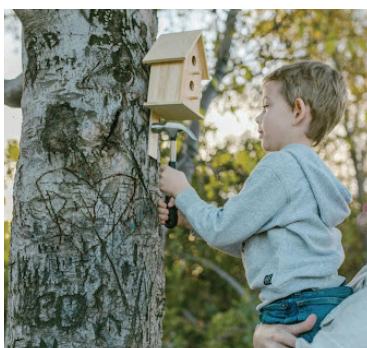
Yö mektebco bağçäcä cavan, ham ma yoroşuğlu säb yasemenco
där vi ni. Qaräyaz h'atkicmä pitin därimbecmä iyeri nı gıl eçmi si'irni.
Yasemenco däruş säd alahi kuçäguväl vi ni.

Yö kuma yasemen yıx'är dädni. Yö mektebco gira veh'i yasemen
ma Aslan mäh'limcir qah'acni. Ad har pämäcar ugur qavh'a ulu däro
bodä quşxari, anır qet'ılñä däro kuçäguvälcoxun tamaşä sü'ürnü.

Aslan mäh'lim h'apxu buy qive, lah'acmäd, zehimli sär idmivni.
Amma har däroxun irh"ardä ana icina qhur yux'orni.

Säd dığ zäs alä dära q'osä quşulo yävä itxaci, h'acegirnä zın dära qa-
ç'uci. Budağcır za herk'ix'ına tab h'oğodäb, ac soğu atkuci. Zın därer
q'uma h'ax'ici.

İlyas Efendiyev

Şikilcekir vez h"az h'atkici? Şimat'ı?

H"araq'ar

2

Şimat'ı "Yasemenco där" hekaye h"isab si'iri?

3

Metnce halci fesilcekir h"abarq'ari?

4

Cedvel ses's'irde.

**Aslan məh'limco qarä
icinar irqhi h'alamät:**

**Aslan məh'limco h'arä q'osä
veh'i h'alamät**

h'apxu buy qive

...

?

- 5 Gädö h"aräkätära veə fikir yıpädä. Anır duz h"aräkät sü'ürcü?
- 6 Metnce veh'i asas fikir şi vi?
- 7 Hadisece xakilic qaşuxdä.
Vez has'är, gädäri şi si'ira?
Aslan məh'limcir säx'äcerikir xəbär surqhuz?
Anır gädäz şi si'ira?
- 8 Metnciz plan süqhürde.

- 9 Ç'eliber oxşäri mənə veh'icerizin evez si'irde.

cavan

?

yoroşuğlu

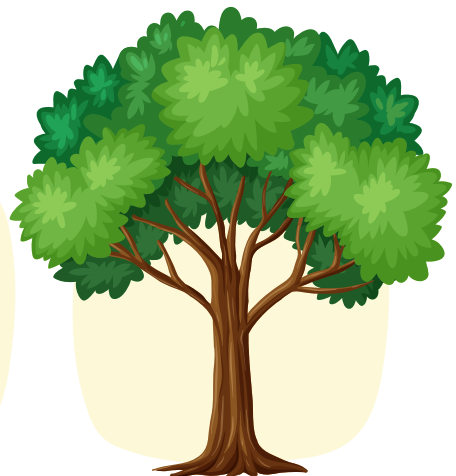
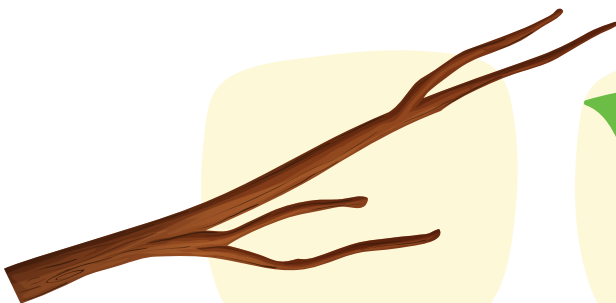
?

Herk'ix'ın

?

- 10 Eşyarbez tur yutuxdä.

H'araq'ar

11

Därimbez, gülber vin qulluq' si'iri? Vö hambäzärızın ive baräcä h"abaraq'adä.

Şımat'ı därimber soğu dex'era?

Yazi

12

T'ik'ro cıgacä hazetiri h"arifer eyede.

tab...at, mis'e...il, q...r, pal...t, id...i

13

Sualbez cuğab yezmi sü'ürde.

1. Där hanır qavh'acni? 2. Yasemenco där heye qavh'avni?
3. Aslan mäh'limce icina h'amälcä h'atki nuğax'incä
səbəb şivni? 4. Dära s'ile şımat'ı soğucni?

14

"Yin yaşılluğ qurumi si'irden" turuna esse yezmi si'irde.

Esseco qadar: 10-15 cümle

I pärä

Payızni. Ç'idxosorcır pämä-car dıxantär dära veh'i ugo yävəcə q'osä oq'ulnä xa-h'urän irh"aravni. Sädpä iye h'ül q'u-ma apku şamilo qozəcə kukoci.

– Vüx'ünä dıxtä qevin-den, za'am sö'ülđen, – yıpänä ç'idxosor därer söxçö h'ap'ç'uci. Ç'idxosorcır q'osid tumulu-zın säp's'ä kuçägi şamilo qozä

qevinci.

Yan-bucağcä hüttüşün därni. Qozä rah"at so'uluyez bädälä säd qadar xan çekilmi sox'oci.

– Hän, hil hiç hanovon qozä za xabar qavh"a döx'öra. Oq'uldän, zın za'am sö'ülđen.

Sädpä yıxtar säd xışilti ix'eci.

Diyesän, quşxar vi. Hil heter qozä no-q'a çobğuldän. Kila h'ux'ünü so'ula. Yuxsä hanırisän za xabar qöçh"üra.

Ç'idxosorcır qozä noq'a q'anik çobğul-ci. Dıxtä h'acebgirnä dära qap'ç'uci. Demiş, xışilti ah'a sülösün q'eçik, x'inära q'osiyezinqal ugo yävəcə şivisen çigiravni.

Ç'idxosor ulu därer alä dära söxçüra-söxçüra nı ugo yävəcə vüx'ücü. Qozä hiç iye k'eən sonxon däbni. Şımäd pitni qozä vi ni ki...

Suxus'u

- 1 “Bağban ç'idxosor” bedii metni” fikir tesdiq sü'ürde.
- 2 Ç'idxosorco nuga yux'orce sebeb şi vi ni?
- 3 Ç'idxosorcovon şımat'ı qozä sö'ül sox'o dāb?
- 4 Ç'idxosorcız halci sasınar kiç' säx'äcni?

II pärä

Rah'amqaräcic h'atkici. Ç'idxosorcır yıpäci:

– Hı, zın hil vüx'üden, qozä q'axudän, za'ad sö'ülde.

Ud päk'rimba q'anik h"oroq'or ipxacmä Qarğacır ivebor xabar qenci:

– Akançukan zın zovoxun irh"aravi, ay mik'ecti. Vın za h'üla nar-ah"atcımä ürqhüravi. Yıp bädäm, vāz şi säx'äci?

Sirrına h'adic eçilmi yıx'ärcär kiç' säx'änä ç'idxosorcır mez çöşkürä-çöşkürä yıpäci:

– Va'a,va'a, hiççişin säx'ä däd.

Za q'ıl tutkäri.

Qarğacır yıpäci:

– Halmä vizägäm vüçox', qoq'ol. Rah'amqaräcic säx'äci, vın çāz oq'ulci?

– İ, vın duz yu'uri. Hil säd k'ibe havacä h'apsilden, kila orxora.

Ulu ç'elib yıpänä ç'idxosor qozä çobğuli cıgacoxun set't'eph"irci.

Miç'ix'ın çotkucni. H'ülöz h'ül ürqhür dābni. Ç'idxosor hekke h'apsilenān, qozä çobğuli cıgä q'axu säx'ä dād. Axirce h"alcikir apku nı qoq'olız vüx'ücü. Ugugovon yıpāci:

– Zıyan dād, pāmācar hava işiğleşmi sox'ocmā zın h'apsil nı za'ad q'axus'ura.

Ç'idxosor pāmācar axurar quzurci. Har cıgacä yiz atkucni. Ç'idxosorcä qani qaralmi säx'āci:

– H'aşxaürcız ulu yizeri nı vaxt q'axuci. Hil h'apsilnä zın qozä şımä q'axudān?

Iyeri yiz eşelemini si'irci. H'apsilci, iyevor qozä q'axu sox'o dāb. Yığri yoç'uci. Ç'idxosorcovon uga h'ül q'umar yivin yux'or dābni. Halä hemişe ad axtärmi sü'ürnü.

5 Ç'idxosorcır säx'ācār qarğacovon şımat'ı duz yu'ur dād?

6 Ç'idxosorcovon şımat'ı qozä q'axu yux'or dāb?

7 Qozäcä cıga q'axus'uye ç'idxosorcır vin kumok sü'ürde. Vez has'ār, ç'idxosorcır halci rixar vüx'en, qozä q'axu yux'ora?

H'araq'ar

- 8 H'isab si'irde ki, ç'idxosorçır qozä q'axus'uri. Vez has'är, hadiserber şimä yıx'arni?

III pärä

Qaräyaz h'atkici. Ç'id-xosorçır qozä cidir sü'ürü cıgacär şam där qöçüye başdemi sox'oci. Mişeco h'ayvanber çeşmi säx'ä it-kinci.

Quruldur xabar qenci:

– Qeribe vi, güresen, ulu şam där hanır quğö ive qavh'aci?

Cacucur yıpäci:

– Zı nä mah'tal ipkin-ci, şimä säx'äci ki, ulu där ucära apkuci?

Ç'idxosorçır acoro ixtilatära fah'am yus'ur däbni. Halä ugur cidir sü'ürü qozäcoxun h'olsolni. Q'axu yux'or däbni. Ugugovon yu'urni:

– H'ayif iyekir, şam däre qozä lah'ki dadlu yux'ori. Güresen, qozä hen sox'oci?!

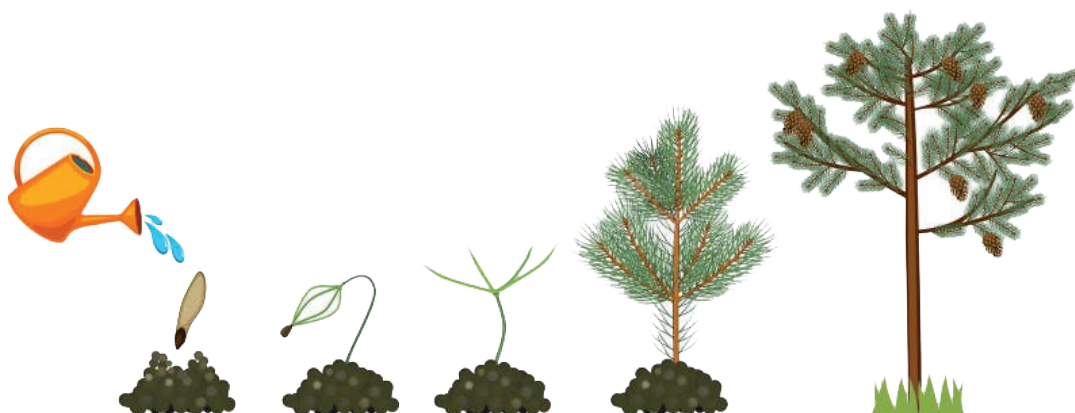
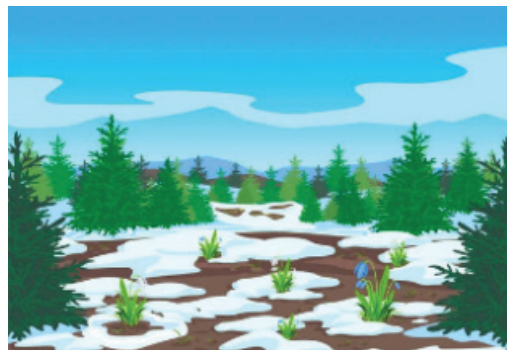
Əzizə Əhmədova

Suxus'u

9 Vin ulu sualcä şımäd cuğab yus'uvni? Veən säx'an, ç'idxosorcır q'axu qozä heyen sox'oci?

10 Şam dâro qöçüye sebeb şı säx'äci?

İbir vosu

11 İbir veyede, sualbo cuğab yutuxdä.

12 Metnce güre cedvel ses'sırde.

Hadiserber halci fesilce säx'äci?

...

...

...

Halci hadiserber säx'äci?

...

...

...

13 Ulu xüsusiyyeterikir halcic ç'idxosorcä aidi?

14 Agäm ç'idxosorcır qozä cidir südö'ürcünän, şi yıx'ärni?

H'araq'ar

15 Metnce güre şikilber susunciye xakila duzmi si'irde.

16 Ç'eliber buşduğara duz yezmi si'irde.

1. Ç'idxosorcä cibir ni.

2. ... lah'a renginavni.

3. Şamco qozä boh'lus sox'onä ... sox'oci.

4. ... qozä q'axuci.

boh'lus

qarğa

där

Ç'idxosorcır

17 Şikilce güre inşayezmi si'irde.

5

Mişerber

1

Metnce ibir veyede. Metnce yıpäcära baräcä veə fikir yıpädä.

2

Vin ibir veye metnce güre şubud sual tertib si'irde.

Yin tabh'atco k'ibesti pärçärberi. Yö sağlamuväl iyezın bağluvi.

Mişerber tabh'atco säd pärçä vi. Almanberi tabh'atco tur «Sozogulä leq'» yu'uri. Yaşıluväl idmiciz fuyecmä lazımi. Yaşıluväl, mişerber sädäx'an, tāk idmicovon vä'ä, alahi canlerbövon ın yeşemi säx'ä dex'era.

Mişerber “yö planetco luzu leq'” h'isab yıx'äri. Acär temis hava, sağlamuväl nä kuçäguvöli. Mişe sädäx'an näfäs qonu çetin yıx'ära. Yin havacızın näfäs qoni. Ağäm hava temis sodox'on, haşke sarq'ara. Tabh'atcır yez so'ulu, quşulu, yurt-yävä baxş sü'ürü.

Mişece veh'i dārimber, canlurber susunciyezin əlaqece yıx'äri. Meselçün, quşrări meyve nä acäro tumri so'uli. Acārır tumri yixta cıgarba yayılmı yux'orcä iştirak si'iri. Päsro inkişaf dārimbekir asılivı. Soğu aräç'ä dārimbo çurumi yıx'ärce iştirak si'i päsrări mineral madderber noq'a älsälcız kumokuväl si'iri. Mişece veh'i dārimber, kulber, x'ınär sa'adä acoro cıgacä tüzäsicär qeç'iri.

Har idmiciz gerek h'ayeluvälcär ugo tabh'acä qanşäri veziferber has'är. Yani ac yıkän yıx'är säx'ä, ac h'aqha, qurumi si'ire. Dārimber yorot'u hazarbezın h'ayvanbo, bitkirbo, qah'a kumo tecerrufatco mah"sılbo terg yıx'ärcä səbəb yıx'äri. Yaşıluvälba, mişerba “h'ucum” idmerizin sü'ü en herki məhərıbevi. Yövon yö h'aq'alcızın, ya xabar qaşxarcızın, yö başärügcızın ulu “məhərbece” qabağ qen yıx'ära.

Yin gerek tabh'atco nizam puzmi si'i, iye q'adır hadäs'är, ac kur-rämi si'i idmerizin mübarize çüğü, yö tabh'at, iye kuçäguväl qurumi si'i.

- 3 Metnce çäkir h"abaraq'aravi?
1. mişerbekir
 2. bağräkir
 3. mişece veh'ı canlerbekir
 4. tabh'at qurumi si'iyekir
- 4 Mişerber ça güre "yö planetco luzu leq'ri" h"ısab yıx'äri?
- 5 Ulu sualbekir sunciyez metnce cuğab q'axu yux'ora:
- A) Mişece halci därimber vi?
 - B) Mişerber sädax'an, şı yıx'ära?
 - C) Quşri sädax'an, şı yıx'ära?
 - D) Därimber ça güre et'e qas'uri?
- 6 Şımat'ı tabh'atcä h"ucumcovon "mähäribə" yu'uri?
- Mähäribə şı yu'u ç'eli vez has'äri?
- Cedvel ses'sırde.
- 7 Qeyd. Cedvel sers'iyiz bāb qrafa qöroçh"ürde, vin veə fikir çürop'q'ürde.

"Mişerber" metn			
bədii metni,	bədii metn dāb,	hekayevi	Hekaye dāb
heleske ki			
...	...	...	...

- 8 Metn pärärbe öq'öde, har pärəcız tur yutuxdä.
- 9 *Mähäribə* ç'ela eksine veh'ı ç'el yuzağcä qah"adä.

H'araq'ar

10 Mişerber terg dex'erciz vin halci tekellüfer yus'uvni?

Tekellüfer vövon vö adä-didevor, vö mäh'limerovor, vö mektebco h'ayelbövor ın qeyin yıx'ära.

- Halä tekellüfer vin vö mäh'limerizin sın-ta ümumileşdirmi si'irde.
- Tabh'at qurumu si'iyez vin tekellüfer yutuxdä.
- Vin vö tekellüfer kıdan yodğudä.

Yazi

11 "Mişerber" metnco plan süqhürde.

12 "Tabh'at qurumi si'irden" turuna säd inşayezmi si'irde.

Luğat

Sırä	Budanu meza	Azərbaycancu meza
1	acär	onlar
2	aça	aşağıda
3	ad (ac)	o
4	adä	ata
5	alahi	başqa, ayrı, özgə,
6	alq'ol	oturmaq
7	arxar	yuxulamaq
8	bab	uyğun, tay, bənzər
9	Bab qaşxar	uyğun gəlmək
10	baxşeyiş	hədiyyə
11	bazundäri	bəziləri
12	bicah"	aş, plov
13	bixasdän	qəflətən, birdən
14	boh'lis	böyük
15	boh'lux'ın	böyüklük, irilik
16	boh'lusti	böyük, iri
17	buna	bünövrə, təməl, əsas
18	cacu	kirpi
19	cıga	sahə, yer, ərazi
20	conqol	tonqal
21	cürebecüre	müxtəlif
22	ç'eliber	sözlər
23	ç'idxosor	dələ
24	ç'ilit'	sərcə
25	ç'ir	1. Səhv; 2. Cır
26	çekir	nədən, nə barədə

27	çolğu	1. Dəfn etmək; 2. Basdırmaq
28	däd (däb)	yoxdur
29	daxçärä	iməcilik
30	där	ağac
31	därimber	ağaclar
32	darya	dəniz
33	dıx-dıx	tez-tez
34	dide	ana
35	duru	yalan
36	esil quşxar	qayıdıb gəlmək
37	eskeruväl	hərbi xidmət
38	gäläcä	ifadə
39	gärd	toz
40	gärmä	xırda, kiçik, balaca
41	govul	könül, qəlb
42	gütre	ümumi
43	h'aç'i	1.daxil olmaq; 2.düşmək
44	h'ada	Üstündə
45	h'alsäl	gəzmək, gərdiş etmək
46	h'apxu	uzun
47	h'arı	yaxşı
48	h'ayib	ayıb
49	h'azız	əziz, doğma, istəkli
50	h'azız-girami	İstəkli, əvəzi olmayan, əvəzsiz
51	h'id	bayram

52	h'ovoqhu (h'aqhu)	saxlamaq
53	h'ül	göz
54	habä	ata
55	h"acätär	avadanlıqlar, əşyalar, alətlər
56	halävär	1. paltar; 2. palazlar
57	halci (halcic)	hansı
58	halci gälcic	hansı tərəf
59	hambäz	yoldaş
60	hanırısän	kimsə
61	h"araq'ar	danışmaq
62	h"az h'aşxar	xoşlamaq, sevmək, xoşuna gəlmək
63	herk'i	ağır
64	herk'ix'in	ağırlıq
65	hiççişin	heç nə
66	x'äcräc	yay
67	x'äd	su
68	xabaçux	əlaçıq
69	xa-h'urän	ətraf, yan-yөрә
70	xakilic	ardı, davamı, dalı
71	xalc'	el, xalq
72	irh"ar	baxmaq, seyr etmək, tamaşa etmək
73	irh"ar	baxmaq
74	irqhi	görmək, görünmək
75	k'e(ə)n qüşxü	yada salmaq, xatır- latmaq
76	k'ev (k'evi)	bərk
77	k'ibesti	balaca, lap kiçik
78	k'ik'an	əvvəl, ilk olaraq
79	k'uk'	qoğal
80	k'ul	ev
81	kıdä	iş

82	kıdärber	işlər
83	kiç'rah"	qorxaq
84	kuçägi	qəşəng
85	kum	kənd
86	kuz	payız
87	q'acrec	qış
88	q'al	siçan
89	q'osä	icində, daxilində, tərkibində
90	q'um	yer
91	qadar	həcm, qədər
92	qalq'al	yatmaq, uzanmaq
93	qanşär	qarşı, əksinə
94	qarayaz	bahar, yaz
95	qarovul	gözətçi
96	qeki	bugünkü
97	qhur	gülmək, gülüş
98	qırdicer	taxçalar, rəflər
99	qiravat	çarpayı
100	qirvi	tikmək, inşa etmək
101	qotto	kobud
102	qottotuväl	kobudluq
103	qöt'ü	dərmək
104	qullä	nohur
105	qur	dovşan
106	lah'a	qara
107	lah"ki	çox
108	lah"kice	çoxluca
109	laxa'a	yuxarı, yuxarıdakı
110	mäfrı	yağışlar
111	mah'räkä	tədbir, yığıncaq, şənlik, məclis
112	mäsäläm säx'ä!	bərəkəllah olsun!
113	masxarä sı'i	oynamaq

114	mat'ım	daha, daha da
115	memen	qonaq
116	mez	dil
117	mik'e	az
118	mik'esti	balaca
119	miz	masa
120	naxastä	nəhəng
121	noq'ri	torpaqlar
122	nuğa yıx'är	sevinmək
123	pämäcar	səhər, sübhdən
124	pärä	hissə
125	päsär sî'i	qurtarmaq, sona çatdırmaq, bitirmək, yekunlaşdırmaq
126	pitinciber	hamı
127	rah'amqarä	axşam
128	s'oru	göy (rəngli)
129	s'oru x'ın	göy ot
130	säd fuqhad	yüz
131	säd nıbə	bir dəfə
132	sädpä	dərhal
133	säduväl	birlik
134	sebexçi	tullanmaq
135	sınta	birgə, birlikdə
136	simic	xəsis
137	sonzu	yumaq (təmizləmək)
138	sorh'u	bişirmək
139	Sot'olq'ol	çatlamaq, partlamaq, parçalanmaq, paralanmaq
140	sozogulä	yaşıl

141	suftäki	ilk
142	suxus'u	oxumaq
143	sülösün	sünbülqıran, əkin siçanı
144	şahvar	Şah dağı tərəfdən əsən külək
145	şımä	necə
146	şımat'i	niyə, nə üçün
147	şi	nə
148	t'ik'	1. nöqtə; 2. damcı
149	tabh'at	təbiət
150	tilişkerber	qırıqlar, qırıntılar
151	tukan	mağaza, market, dükən
152	tur yini	adlandırılan, adı çəkilən
153	tutuşdurmi sü'ü	müqayisə etmək
154	uxşäri	oxşar, bənzər
155	ust'ul	oturacaq
156	uzaq'al	ağlamaq
157	varavur sî'i	təsəvvür etmək, qüşünmək
158	väz	ay
159	veh'i	olan
160	vodo'u	toplamaq, yığmaq, cəm etmək, yığışdırmaq
161	yığ	gün
162	yık'	ürək
163	yugär	yanğın
164	yunu	1. çəkmək; 2. dartmaq

Buraxılış məlumatı

BUDUQ DİLİ 2

Ümumi təhsil müəssisələrinin 2-ci sinifləri üçün

Buduq dili fənni üzrə

DƏRSLİK

Tərtibçi heyət:

Müəllif **Adıgözəl Hacıyev**

Layihə rəhbəri **Samirə Bektaş**

Buraxılışa məsul	Rəfiq Kazımov
Üz qabığının dizayneri	Novruz Novruzov
Dizayner və səhifələyici	Kubra İbrahimli
Texniki redaktor	Sevinc Yusifova
Baş redaktor	Samirə Bektaş
Texniki direktor	Allahverdi Kərimov
Nəşriyyat direktoru	Sevil İsmayılova

© “Şərq-Qərb” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin qrif nömrəsi: 2025-026

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 7,1. Fiziki çap vərəqi 10. Formatı 57x82^{1/8}.
Kəsimdən sonra ölçüsü: 195x275. Səhifə sayı 80.
Şriftin adı və ölçüsü: məktəb qarnituru 10-12. Ofset kağızı. Ofset çapı.
Sifariş . Tiraj . Pulsuz. Bakı – 2025

Çapa imzalandığı tarix: .07.2025

Çap məhsulunu nəşr edən:
“Şərq-Qərb” ASC
(Bakı, AZ1143, Hüseyn Cavid pr., 111)

Çap məhsulunu istehsal edən:

Əziz məktəbli!

**Bu dərslik sizə Azərbaycan dövləti tərəfindən
bir dərs ilində istifadə üçün verilir.**

**O, dərs ili müddətində nəzərdə tutulmuş bilikləri
qazanmaq üçün sizə etibarlı dost və yardımçı olacaq.**

**İnanırıq ki, siz də bu dərsliyə məhəbbətlə yanaşacaq,
onu zədələnmələrdən qoruyacaq, təmiz və səliqəli
saxlayacaqsınız ki, növbəti dərs ilində digər məktəbli
yoldaşınız ondan sizin kimi rahat istifadə edə bilsin.**

Sizə təhsildə uğurlar arzulayırıq!

